

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β' ΚΥΚΛΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΤΕΕ 2002

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

*Μαρία Ιορδανίδου
Λωξάντρα
(απόσπασμα)*

Η μεγάλη πράσινη πηλίνη σόμπα φλοκάριζε¹ με δύναμη σαν μπήκαν στην τραπεζαρία. Μοσχοβολούσε η κάμαρα πεύκο και πρινάρι.² Το τραπέζι ήταν στρωμένο φαρδύ-πλατύ σ' όλο το μήκος της κάμαρας και το κάτασπρο λινό τραπεζομάντηλο δε φαίνονταν απ' τους πολλούς μεζέδες.

Το καρυδένιο μπουφεδάκι, που σαν λεπτοκόκαλη γυναίκα δεν έδειχνε τον όγκο του, ήταν φορτωμένο με τ' αγιοβασιλιάτικα τα φρούτα: μήλα, αχλάδια, ρόδια, πορτοκάλια, καρύδια, φουντούκια, μύγδαλα, κάστανα, φιστίκια, σταφίδες, σύκα, χαρούπια και γλυκοσούτζουκο³ από χυμό σταφυλιών. Σωστό κέρασ της Αμαλθείας.

-Ευλόγησον την βρώσιν και την πόσιν των δούλων σου ...

Με κατάνυξη κάθισαν όλοι γύρω στο τραπέζι και άρχισαν να δένουν στο λαιμό τους τις πετσέτες τους. Το φαγητό άρχισε αργά, ιεροτελεστικά και βαθυστόχαστα, με τις στερεότυπες ευχές και τα «γεια στα χέρια σου, Λωξάντρα μου».

Την Καμίλλη την είχε καθίσει δίπλα της η Λωξάντρα για να τη νιάζεται. Μπροστά της είχε βάλει μπόλικο μαύρο χαβιάρι, από κείνο που τους είχε φέρει ο καπετάν Γκίκας, τότες που ναυλώθηκε του Θεόδωρου βαπόρι για την Οδησό.

Η Λωξάντρα έτρωγε και ο νους της ήταν στην Καμίλλη. Με την άκρη του ματιού παρακολουθούσε να δει αν τρώει η νύφη της. Πού και πού κοίταζε και στην άκρη του τραπεζιού το Ντίμη και έκανε νοήματα στην Ελεγκάκη να τον ταΐζει.

«Δεν τρώει η αδικιωρισμένη⁴, και το παιδί της δεν ταΐζει», συλλογιζόταν η Λωξάντρα.

Οι άντρες άνοιξαν συζήτηση.

- Αυτές τις μέρες οι Ευρωπαίοι τα σπίτια τους τα στολίζουν με γκυ, είπε ο Θεόδωρος, και το μετάφρασε γαλλικά στην Καμίλλη.

Εκείνη κάτι του απάντησε γαλλικά.

- Περίεργο πράμα, είπε ο Δημητρός. Το γκυ είναι γουρσουζικο⁵ φυτό σύμφωνα με τη σαξονική μυθολογία. Δεν είναι έτσι, Αγησίλαε;

- Βεβαίως, είπε ο Λογιότατος, με κλώνο από γκυ σκότωσε ο Λόκυ τον ωραίο θεό του φωτός - τον Βαλδούρ.

- Μα, είπε ο Θεόδωρος, μήπως και στην Ελλάδα δε συμβαίνει το ίδιο; Στην Ελλάδα την Πρωτοχρονιά ο λαός κρεμά πάνω απ' την πόρτα του σπιτιού κρεμμύδα. Τι είναι η κρεμμύδα; νεκρολούλουδο. Νεκρολούλουδο δεν είναι ο ασφόδελος;

Ο Κοτκοτίνος σήκωσε το χέρι του:

- Παρακαλώ. Τας λαογραφικά αυτάς επιβιώσεις Μιχαήλ ο Ψελλός τας ...

Επωφελήθηκε η Λωξάντρα που κανέναν δεν την κοίταζε κι έχωσε στο στόμα της Καμίλλης ένα κομμάτι παστουρμά.

- Φάτο, φάτο, κακόν-καιρό-να-μην-έχεις, ψιθύρισε σφουριχτά, λες και η λαλιά της έβγαине απ' τη μύτη της.

¹ Φούντωνε, έκαιγε με ζωηρή φλόγα.

² Πουρνάρι.

³ Γλυκό από μούστο και καρύδια.

⁴ Αυτή που την βρήκε η άδικη ώρα. Κακορίζικη. Εδώ λέγεται χαϊδευτικά.

⁵ Γουρσουζικο, που φέρονει κακοτυγία.

Η Καμίλλη έγινε κατακόκκινη και έκανε προσπάθεια να χαμογελάσει. Είπε και «μερσί».

- Η μύτη σου τουρσί, είπε η Ευτέρπη πολύ σιγά, όμως όλοι την άκουσαν, και η Κλειώ την κλώτσησε κάτω απ' το τραπέζι.

Ο Θεόδωρος άρχισε να βήχει. Τ' αυτιά του γίναν κατακόκκινα.

Για να μπαλώσει τα πράματα η Ελεγκάκη άρχισε να λέει τα γαλλικά της για να τους κάνει να γελάσουνε. Από την άλλη άκρη του τραπέζιού φωνάζει μ' όλη της τη δύναμη:

- Καμίλλη, Καμίλλη, Καμίλλη, εκουτέ: Σορτιρέ κι βουρβουλέ, κι όποιον θέλεις φίλησε. Εκουτέ, μπρε, ιπουπιέ α λα διαμά ...⁶

Εκείνη τη στιγμή μπήκε ο Ταρνανάς βαστώντας όσο μπορούσε πιο αφηλά τη μεγάλη πιατέλα με τη γαλοπούλα. Ακούστηκε μουγκρητό. Ήταν η Λουγγρού που προσπαθούσε να ξεκουμπώσει τη ζώνη της.

Έγινε σιωπή. Στο τραπέζι είχε μπει το καινούργιο σερβίτιο που έφερε ο Θεόδωρος απ' την Αγγλία, χοντρή πορσελάνη και απάνω ζωγραφισμένα δάση, λιβάδια, σπιτάκια εξοχικά, βουνοπλαγιές και πύργοι παραμυθένιοι.

Κόπηκε η γαλοπούλα και μοιράστηκε. Ο καθένας συγκεντρώθηκε στο πιάτο του. Ο Ταρνανάς ξετάπωσε ένα μπουκάλι γαλλικό κρασί και άρχισε να γεμίζει τα ποτήρια. Ο Κοτκοτίνος σηκώθηκε απάνω να κάνει πρόποση. Η Λουγγρού ξεκούμπωσε και το γιακά της. Το ρολόι του τοίχου χτύπησε τέσσερις.

Τρεις ώρες καθόνταν στο τραπέζι. Και βέβαια τρεις ώρες, ποιο ήταν το βιαστικό τους; Όλοι εκεί θα μνήσκαν⁷. Δόξα τω Θεώ στρώματα δεν είχε το σπίτι; Για⁸ παπλώματα; Και εξακολουθούσε το φαγοπότι ως το τέλος. Και όταν πια τελείωσαν, πήρε η Λωξάντρα μια βούκα⁹ ψωμί, το έκοψε με το χέρι της στα τρία, και τίναξε τα κομμάτια πάνω στο τραπέζι.

- Αβράμ, Ισάκ και Ιακώβ, είπε, καλά τρία.

Και ύστερα ήρθε ένας-ένας να φιλήσει το χέρι της.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

- A1.** Ποιο είναι το κύριο πρόσωπο του κειμένου;
Δώστε δύο (2) χαρακτηριστικά του προσώπου αυτού εντοπίζοντας τα αντίστοιχα αποσπάσματα στο κείμενο.
Μονάδες 10
- A2.** Με βάση το παρακάτω απόσπασμα: «Εκείνη τη στιγμή μπήκε ο Ταρνανάς ... το φαγοπότι ως το τέλος», πώς γιόρτασαν τα Χριστούγεννα τα πρόσωπα του κειμένου;
Μονάδες 10
- B1.** Να εντοπίσετε μέσα στο κείμενο τρεις παραγράφους στις οποίες υπάρχει περιγραφή.
Μονάδες 10
- B2. α.** Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
νους - συζήτηση - περίεργο - λαλιά- μεγάλη.
Μονάδες 5
- β.** Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις λέξεις που σας δίνονται (σε όποια πτώση και αριθμό θέλετε):
όγκος - κατάνυξη - βαθυστόχαστος - νοήματα - πρόποση.

⁶ Γλωσσική ανάμιξη γαλλικών, ελληνικών και τούρκικων λέξεων. Φράσεις που χρησιμοποιούνται εδώ ως αστεϊσμός.

⁷ θα έμεναν

⁸ ή

⁹ Μπουκιά

Μονάδες 5

- Γ.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του παραπάνω κειμένου της Μ. Ιορδανίδου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 80-100 λέξεις.

Μονάδες 20

- Δ.** Οι Έλληνες, λαός με μακρόχρονη ιστορία, διατηρούμε και σεβόμαστε τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις μας. Σήμερα όμως οι ραγδαίες αλλαγές στην κοινωνία τείνουν να ανατρέψουν την παραπάνω πραγματικότητα. Πού νομίζετε ότι οφείλεται αυτό;
Αν δεχθούμε ότι η διατήρηση της παράδοσης αποτελεί αναγκαιότητα, εσείς, οι νέοι, τι προτείνετε για τη διαφύλαξή της;
Να γράψετε ένα άρθρο 450-500 λέξεων για να δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Το κύριο πρόσωπο του κειμένου είναι η Λωξάνδρα που κατέχει και το ρόλο της οικοδέσποινας. Η Λωξάνδρα χαρακτηρίζεται ως καλή οικοδέσποινα για το έντονο ενδιαφέρον της προς τους φιλοξενούμενούς της, καθώς φροντίζει να μη λείπει τίποτα απ' το τραπέζι της γιορτής (Η μεγάλη πράσινη πήλινη σόμπα κέρας Αμαλθείας). Παρουσιάζεται επίσης και ως άτομο με βαθύ θρησκευτικό συναίσθημα (Δόξα τω Θεώ Αβράμ, Ισακ και Ιακώβ είπε καλά τρία).

A2. Με βάση το απόσπασμα τα πρόσωπα του κειμένου γιόρτασαν τα Χριστούγεννα γύρω απ' το γιορτινό τραπέζι, το πλούσιο σε εδέσματα σε μια ατμόσφαιρα θαλπωρής, ζεστασιάς και ανθρώπινης επικοινωνίας.

B1.

α. Η μεγάλη πράσινη πήλινη απ' τους πολλούς μεζέδες.

β. Το καρυδένιο μπουφεδάκι κέρας της Αμάλθειας.

γ. Έγινε σιωπή πύργοι παραμυθένιοι.

B2. α. Συνώνυμα

νους	μυαλό
συζήτηση	διάλογος
περίεργο	παράξενο
λαλιά	φωνή
μεγέλητεράστια.	

B2.β.

Ευτυχώς η βιοψία έδειξε ότι ο όγκος ήταν καλοήθης.

Τα παιδιά παρακολούθησαν τη λειτουργία με μεγάλη κατανύξη.

Ο βαθυστόχαστος συλλογισμός σου με προβλημάτισε.

Η ταινία έκρυβε σημαντικά νοήματα.

Κατά τη διάρκεια του γαμήλιου γεύματος ο κουμπάρος έκανε μια πρόποση προς τους νεόνυμφους.

Γ. Περίληψη

Στο απόσπασμα της Μαρίας Ιορδανίδου περιγράφεται αρχικά η αφθονία των εδεσμάτων του Χριστουγεννιάτικου τραπέζιού. Στη συνέχεια, και μετά την προσευχή, καταγράφονται στιγμές από τα διαδραματιζόμενα κατά τη διάρκεια του γεύματος: το ενδιαφέρον της Λωξάντρας για τη νύφη της, οι συζητήσεις των αντρών για τα ήθη και τις παραδόσεις των λαών, οι αστεϊσμοί και τα πειράγματα μεταξύ των συνδαιτημόνων. Στο τέλος, με την είσοδο του Ταρνανά με τη γαλοπούλα, ολοκληρώνεται το τρίωρο γεύμα. Οι καλεσμένοι εκφράζουν την ευχαρίστησή τους φιλώντας το χέρι της οικοδέσποινας.

Δ.

Δ1. Εισαγωγή

- Αποδοχή δεδομένου: σεβασμός της παράδοσης από την ελληνική κοινωνία.
- Διευκρίνιση βασικού όρου: παράδοση, το σύνολο των πολιτισμικών στοιχείων που επιβιώνουν στο χρόνο και μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά. Η παράδοση δεν πρέπει να θεωρείται ως κάτι στατικό και δεσμευτικό αλλά ως το απαραίτητο υπόβαθρο για την εξέλιξη του πολιτισμού.

Δ2. Κύριο μέρος

Δ2.α. Αναφορά στις ραγδαίες αλλαγές της σύγχρονης κοινωνίας: (αιτίες ανατροπής του σεβασμού στην παράδοση).

Παγκοσμιοποίηση, επικράτηση δυτικού πολιτισμού και τρόπου ζωής, άμβλυνση των επιμέρους χαρακτηριστικών των τοπικών πολιτισμών, ανάπτυξη τεχνολογίας.

Δ2.β. Αναγκαιότητα διατήρησης της παράδοσης:

Η παράδοση αποτελεί την πολιτιστική ταυτότητα κάθε λαού, την προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την μελλοντική του πορεία. Η παράδοση ενισχύει την αυτογνωσία και συντελεί στη διατήρηση των διακριτών γνωρισμάτων των κοινωνιών.

Δ2.γ. Προτάσεις διαφύλαξης της παράδοσης:

- Σαφή και επαρκή γνώση της παράδοσης μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία δεν θα προάγει ούτε την προγονοπληξία ούτε το σωβινισμό.
- Εξοικείωση με και σεβασμός στις παραδόσεις των άλλων λαών.
- Αξιοποίηση της παράδοσης από τους πνευματικούς ανθρώπους του τόπου με τη γόνιμη πρόσμιξή της με τα σύγχρονα δεδομένα.
- Προβολή της παράδοσης από τα Μ.Μ.Ε με τρόπο θελκτικό για τους νέους ανθρώπους.
- Ενίσχυση των πολιτιστικών συλλόγων στο έργο της διαφύλαξης και προβολής των τοπικών παραδοσιακών πολιτιστικών στοιχείων.
- Κρατική μέριμνα για την οργάνωση ερευνητικών προγραμμάτων, για την αξιοποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και για την οργανωμένη και σωστή προβολή της (βιβλιοθήκες, μουσεία, αρχεία κ.α.).

Δ3. Επίλογος

Η στάση μας απέναντι στην παράδοση αποτελεί συνάρτηση των ιδεολογικών και πολιτισμικών επιλογών. Σήμερα, όπου η αναζήτηση της πολιτισμικής μας ταυτότητας και ρόλου σε ένα πλαίσιο παγκοσμιοποίησης καθίσταται επιτακτική, όπου οι ραγδαίες εξελίξεις στο χώρο της επιστήμης και η τεχνολογική επανάσταση τείνουν στο ριζικό επαναπροσδιορισμό των πολιτιστικών αξιών τα λόγια του ποιητή Οδυσσέα Ελύτη φαντάζουν προκλητικά επίκαιρα: "Καμία επανάσταση, ούτε στην τέχνη ούτε στη ζωή, δεν έχει περισσότερες ελπίδες επιτυχίας από κείνη που χρησιμοποιεί για ορμητήριό της την παράδοση".

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Σεφέρης
Ομιλία στη Στοκχόλμη
Σχολικό βιβλίο Σελίδα 180
«Τούτη την ώρατην απόκριση του Οιδίποδα.»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

α. Για καθεμιά από τις παρακάτω αριθμημένες προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας τον αντίστοιχο αριθμό της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **Σωστό ή Λάθος**, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

1. Η ελληνική γλώσσα παρουσιάζει μία συνέχεια.
2. Στην αρχαία τραγωδία, ο άνθρωπος που ξεπερνά το μέτρο δεν τιμωρείται.
3. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα σ' ένα αρχαίο ελληνικό δράμα και σ' ένα σημερινό.
4. Η ποίηση κινδυνεύει να σβήσει από την απουσία της αγάπης.
5. Ο Σεφέρης χρωστά ευγνωμοσύνη στη Σουηδική Ακαδημία που τίμησε μια γλώσσα περιορισμένης χρήσης όπως η ελληνική.

Μονάδες 10

β. Ποιες σκέψεις κάνει ο Γ. Σεφέρης για την ποίηση στο παρακάτω απόσπασμα του κειμένου;
«**Παρατήρησαν, τον περασμένο χρόνο γύρω από τούτο το τραπέζι, την πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις ανακαλύψεις της σύγχρονης επιστήμης και στη λογοτεχνία παρατήρησαν πως ανάμεσα σ' ένα αρχαίο ελληνικό δράμα και ένα σημερινό, η διαφορά είναι λίγη. Ναι, η συμπεριφορά του ανθρώπου δε μοιάζει να έχει αλλάξει βασικά. Και πρέπει να προσθέσω πως νιώθει πάντα την ανάγκη ν' ακούσει τούτη την ανθρώπινη φωνή που ονομάζουμε ποίηση. Αυτή η φωνή που κινδυνεύει να σβήσει κάθε στιγμή από στέρηση αγάπης και ολοένα ξαναγεννιέται. Κυνηγημένη, ξέρει πού να 'βρει καταφύγιο, απαρνημένη, έχει το ένστικτο να πάει να ριζώσει στους πιο απροσδόκητους τόπους. Γι' αυτή δεν υπάρχουν μεγάλα και μικρά μέρη του κόσμου. Το βασίλειό της είναι στις καρδιές όλων των ανθρώπων της γης. Έχει τη χάρη ν' αποφεύγει πάντα τη συνήθεια, αυτή τη βιομηχανία».**

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

α. 1. Ποιο είδος συλλογισμού ακολουθεί ο συγγραφέας στο κείμενό του;
(Παραγωγικός – επαγωγικός). Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

2. Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου που σας δόθηκε:
«**Ανήκω σε μια χώρα μικρή ... είναι η δικαιοσύνη».**

Μονάδες 5

β. 1. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
τεράστια, σημαντικό, φόβος, ανάσα, απόκριση.

Μονάδες 5

2. Χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις, να γράψετε από μια δική σας πρόταση έτσι ώστε να φαίνεται η σημασία της λέξης. (Οι λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σ' όποια πτώση και αριθμό θέλετε): **χάσμα, ανθρωπιά, τραγωδία, ποίηση, παλμός.**

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

α. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του παραπάνω κειμένου του Γ. Σεφέρη, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 80- 100 λέξεις.

Μονάδες 20

β. Ο Γ. Σεφέρης διαπιστώνει: «**Έχουμε πολλά τέρατα να καταστρέψουμε**». Οι νέοι, στις μέρες μας, βιώνουν ένα από «τα τέρατα» αυτά, τη **βία**, που έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις.

Να γράφεις ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σου (450-500 λέξεις) όπου θα προσπαθείς να ερμηνεύσεις τα αίτια που προκαλούν καταστάσεις βίας αναφέροντας παραδείγματα από εμπειρίες σου.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'

α.

1. → Σ
2. → Λ
3. → Λ
4. → Σ
5. → Σ

β.

Σύμφωνα με το Σεφέρη, η ποίηση ως πανανθρώπινη ανάγκη έκφρασης και βίωσης συναισθημάτων δε σβήνει ποτέ. Παρά τις διάφορες κοσμοϊστορικές αλλαγές που διαδραματίζονται στο πέρασμα των αιώνων, η ποίηση δεν επιδέχεται κανενός είδους εξέλιξη ή φθορά (σε αντίθεση με την επιστήμη), γιατί η ανθρώπινη ψυχή παραμένει αναλλοίωτη. Αναμφισβήτητα στη σημερινή αντιπνευματική και αντισυναισθηματική εποχή όλοι οι άνθρωποι δεν προσεγγίζουν τις ανησυχίες τους μέσω της ποίησης ωστόσο καταφεύγουν σ' αυτή για να αντιπαλέψουν την τυποποίηση και τον εξορθολογισμό.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β'

α.1

Ο Σεφέρης οργανώνει το λόγο του ακολουθώντας παραγωγική συλλογιστική πορεία, καθώς ξεκινώντας από ένα γενικό - κύριο σημείο, που είναι η βίωση αντιφατικών συναισθημάτων που του προκαλεί η βράβειυσή του από τη σουηδική ακαδημία, προχωρεί προς τα ειδικά - επιμέρους αποδεικτικά στοιχεία που δικαιολογούν τα παραπάνω συναισθήματα.

α.2

Ελλάδα, μια χώρα μικρή με μεγάλη και αδιάκοπη παράδοση.

β.1

τεράστια: υπερβολική
σημαντικό: αξιοσημείωστο
φόβος: τρόμος
ανάσα: αναπνοή
απόκριση: απάντηση

β.2

Υπάρχει μεγάλο χάσμα ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη.
Υπάρχει κίνδυνος στη σύγχρονη εποχή να χάσουμε την ανθρωπιά μας.
Κάθε καλοκαίρι παρακολουθούμε παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας.
Η ποίηση στην καθημερινή ζωή είναι απαραίτητη.
Οι πολιτικοί πρέπει να αφουγκράζονται τον παλμό της κοινωνίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

α.

Ο ποιητής αναφέρεται στα αντιφατικά συναισθήματα που βιώνει, καθώς με το βραβείο Νόμπελ δικαιώνεται η ενασχόλησή του με μια γλώσσα περιορισμένης εμβέλειας. Αναφέρεται στην πλούσια και αδιάκοπη παράδοση του τόπου του, γραπτή και προφορική, μέρος της οποίας είναι και η γλώσσα, αλλά και στη συνείδηση της δικαιοσύνης και την αίσθηση του μέτρου που έχουν διαποτίσει τον ελληνικό πολιτισμό. Εστιάζοντας στην ποίηση καταγράφει τα χαρακτηριστικά της, που παραμένουν αναλλοίωτα στο πέρασμα του χρόνου, τις διαφορές της από την επιστήμη και τη σημασία της στην ανθρώπινη ζωή. Τέλος, εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη του για τη βράβειυσή του εστιάζει στον άνθρωπο και στις δυνατότητες που διαθέτει για την υπέρβαση των δυσκολιών της ζωής.

β.

Α. Πρόλογος

- Επιβεβαίωση - αποδοχή του δεδομένου της έξαρσης της βίας και με τη χρήση παραδειγμάτων.
- Ένταξη του μερικού στο γενικό:

η βία είναι έκφραση κοινωνικής παθογένειας, η οποία εκδηλώνεται με ποικίλους άλλους τρόπους.

- Αναφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εφηβικής - νεανικής ηλικίας.

Β. Κύριο μέρος

Αναζήτηση αιτιών:

- κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες.
- έντονοι ρυθμοί ζωής και ανταγωνιστική κοινωνία.
- καταναλωτική κοινωνία και πρότυπο υλικού ευδαιμονισμού.
- παροχή άνισων ευκαιριών και αναξιοκρατία.
- αυξημένη ανεργία, διάψευση προσδοκιών και ονείρων.
- κρίση των κοινωνικών θεσμών και κυρίως αυτού της οικογένειας.
- κρίση αρχών και αξιών, έλλειψη ιδανικών.
- έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας, παροχή στείρων και ανούσιων εξειδικευμένων γνώσεων.
- έλλειψη προτύπων και αδράνεια πνευματικών ανθρώπων.
- αλόγιστη έκθεση των νέων σε σκληρές βίας που προβάλλουν τα Μ.Μ.Ε.
- Τα παραπάνω να διανθιστούν με παραδείγματα σκληρών βίας από τις οικογενειακές, κοινωνικές, αθλητικές εκδηλώσεις.
- Η βία μπορεί να είναι είτε επιθετική προς τους άλλους είτε αυτοκαταστροφική (π.χ. αλκοολισμός, εθισμός στα ναρκωτικά).

Γ. Επίλογος

- Επισήμανση της σπουδαιότητας του προβλήματος και της αναγκαιότητας άμεσης λήψης μέτρων για την επίλυσή του. Σύντομη αναφορά σε κάποια από αυτά όπως:
 - παροχή ανθρωπιστικής παιδείας.
 - προσπάθεια εξάλειψης των κοινωνικών ανισοτήτων.
 - κατάργηση της αναξιοκρατίας και παροχή ίσων ευκαιριών.

Σημείωση:

Η παραπάνω ανάπτυξη είναι παραδειγματική και σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί δεσμευτική προσέγγιση του θέματος.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΤΕΕ Β' ΚΥΚΛΟΥ 2004

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Μπαμπινιώτης
Η Ελληνική Γλώσσα, Παρελθόν - Παρόν - Μέλλον

Το θέμα που τίθεται, μετά από το γενικότερο καθορισμό της έννοιας της φυσιογνωμίας της γλώσσας, είναι ειδικότερα αν η φυσιογνωμία της ελληνικής γλώσσας, που ενδιαφέρει εδώ, μπορεί να διατηρηθεί αλώβητη και μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ. Πόσο αποφασιστική για τη μορφή της ελληνικής γλώσσας, κι ίσως και για την ίδια την ύπαρξή της, μπορεί να αποβεί η στενή επαφή της με τις άλλες γλώσσες της Κοινότητας, γλώσσες αντικειμενικά ισχυρότερες, με την έννοια ότι μιλιούνται από περισσότερους ανθρώπους, κι ότι μερικές από αυτές (όπως η αγγλική, η γαλλική ή η γερμανική) έχουν καθιερωθεί ευρύτερα ως "δεύτερες" γλώσσες, ως γλώσσες συνεννόησης στις εμπορικές κοινωνικοπολιτικές, πολιτιστικές και άλλες μορφές επικοινωνίας; Μ' άλλα λόγια, κινδυνεύει από τη συνθλιπτική επίδραση των γλωσσών αυτών η γλωσσική μας φυσιογνωμία;

Νομίζω ότι αποτελεί απλή καθημερινή διαπίστωση του καθενός μας πως πράγματι υφίσταται άμεσος κίνδυνος. Είναι αυτονόητο δηλαδή πως, όταν μεγαλώσουν οι ανάγκες κι οι ευκαιρίες επικοινωνίας, θ' αυξηθούν ακόμη περισσότερο και οι πιθανότητες για μιαν αλλοίωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της γλώσσας μας. Όταν, δε, λέω αλλοίωση, εννοώ την αλόγιστη, άκριτη, αβασάνιστη κι αθρόα εισροή λέξεων και τύπων μέσα στη γλώσσα μας, που συσσωρευόμενοι συνιστούν ότι έχω αλλού αποκαλέσει ρύπανση της γλώσσας μας. Ας συλλογιστούμε πως, χωρίς να υπάρχει ακόμη τόσο έντονη, στενή επαφή και υποχρέωση παράλληλης γνώσεως και χρήσεως των ξένων γλωσσών, η ελληνική κατακλύζεται ήδη από τη σωρεία των μπιζνεσμαν και μπάρμαν και σπόρτσμαν και κάμεραμαν και μπούμαν κ.τ.ό., που δημιουργούν συχνά την εντύπωση ανάμικτης γλώσσας. Ας θυμηθούμε ακόμη τον καταιγισμό που υφίσταται ήδη πάλι η γλώσσα μας, στο χώρο των ονομασιών, από ξενικές γλωσσικές μιμήσεις του τύπου πλυντηρέξ, αφρολέξ κ.τ.ό., που με φρίκη φέρνει στο νου μας την τραγική προφητεία του Σεφέρη πως, αν συνεχιστεί η κακοποίηση της γλώσσας μας, θα φτάσουμε μια μέρα να λεγόμαστε ... Ελληνέξ. Κι όλα αυτά, επαναλαμβάνω, σε μια περίοδο που η επίδραση των ξένων γλωσσών είναι σχετικά, από πλευράς χρήσεως, περιορισμένη.

Το αμέσως επόμενο ερώτημα που ανακύπτει αυτομάτως είναι, φυσικά, αν υπάρχει τρόπος άμυνας έναντι αυτής της απaráδεκτης κι επικίνδυνης καταστάσεως κι αν μπορεί κανείς να είναι αισιόδοξος για το μέλλον της γλώσσας μας. Η δική μου απάντηση είναι πως υπάρχουν ακόμη τρόποι και μηχανισμοί άμυνας που θα επιτρέψουν να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τη "νόσο", περιορίζοντας τουλάχιστον τις δυσμενείς της συνέπειες.

Όπως επανειλημμένως, γραπτά και προφορικά, έχω προτείνει (μάλιστα προ ετών αναγγέλθηκε κάποια σχετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών, χωρίς όμως να δοθεί συνέχεια), θα πρέπει το ταχύτερο να συσταθεί ένα συμβουλευτικό σώμα, από ακαδημαϊκούς, πανεπιστημιακούς καθηγητές κι άλλους ειδικούς επιστήμονες με βαθιά γνώση κι ευαισθησία για τη γλώσσα, που θα έχει ως έργο της να προτείνει λέξεις και επιστημονικούς όρους πλασμένους μέσα από την ελληνική γλώσσα ή προσαρμοσμένους στους κανόνες λειτουργίας της, έτσι ώστε να βοηθούνται πρακτικά κι αποτελεσματικά αυτοί που τώρα αναγκάζονται να χρησιμοποιούν ξένες λέξεις και όρους, ελλείψει αντιστοίχων ελληνικών - που δεν μπορούν, φυσικά, να πλάσουν οι ίδιοι. Μέριμνα της Πολιτείας πρέπει να είναι, ενσυνεχεία, να γενικεύσει τη χρήση αυτών των λέξεων-όρων, με την καθιέρωση τους στη Διοίκηση, την Εκπαίδευση, στα κρατικά μέσα ενημέρωσης κτλ.

Ένα δεύτερο μέτρο που είναι ανάγκη αλλά και μακροπρόθεσμος τρόπος προφύλαξης από ξενικές γλωσσικές επιδράσεις είναι, βεβαίως, η καλύτερη - βαθύτερη και συστηματικότερη - διδασκαλία της γλώσσας μας στο σχολείο. Αν διδαχθούμε σωστά και γνωρίσουμε σε βάθος τη νεοελληνική μας γλώσσα, η οποία έχει κληρονομήσει όλα τα προτερήματα της μακραιώνης παράδοσης και καλλιέργειας (μεγάλη ευχέρεια στην παραγωγή και στη σύνθεση, πλούσιο λεξιλόγιο με παραγωγικότερες ρίζες και, συγχρόνως, δυνατότητες θαυμαστής ακριβολογίας και δηλώσεως λεπτών σημασιολογικών αποχρώσεων), δεν θα έχουμε καμιά δυσκολία να εκφράσουμε οποιαδήποτε έννοια.

Τέλος, απ' όλα τα μέλη της Κοινότητας πρέπει να γίνει σεβαστή η αρχή, δημοκρατικό μαζί και επιστημονικό αξίωμα, πως δεν υπάρχουν πρώτες και δεύτερες σε αξία γλώσσες, καλύτερες και χειρότερες, πλούσιες και φτωχές. Κάθε γλώσσα, παρά την τυπολογική της διαφορά από τις άλλες, μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες επικοινωνίας των φορέων της, με πληρότητα, σαφήνεια και αυτάρκεια. Ο μύθος της υπεροχής ορισμένων γλωσσών βαδίζει στα ίδια ύποπτα και επικίνδυνα αχνάρια της υπεροχής ορισμένων λαών ... Η σύγχρονη γλωσσολογία έχει από καιρό διαλύσει τις ηθελημένες ή αθέλητες αυτές πλάνες. Η επάρκεια κάθε ανθρώπινης φυσικής γλώσσας είναι δεδομένη. Ως προς την Κοινότητα, οι πολίτες των κρατών-μελών που θα ζήσουν σ' αυτήν είναι σωστό να επιδιώξουν - και να διευκολυνθούν - να μάθουν μία ή περισσότερες από τις γλώσσες της. Μαθαίνοντας νέες γλώσσες μπαίνουμε σε νέους κόσμους, γνωρίζουμε καλύτερα τους ανθρώπους, συνδεόμαστε βαθύτερα κι ειλικρινέστερα με τους φορείς των γλωσσών - τα μέλη της Κοινότητας.

Η αρχή που δεχθήκαμε πιο πάνω καθορίζει και τη θέση μας στο ζήτημα της ύπαρξης ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας. Ενιαία γλώσσα ούτε είναι δυνατό να υπάρξει (κι αν καθιερωνόταν τέτοια γλώσσα θα διαφοροποιείτο, με το χρόνο, σε κάθε χώρα), αλλά και ούτε και πρέπει να υπάρξει. Ο σεβασμός της προσωπικότητας κάθε μέλους της Κοινότητας επιβάλλει και σεβασμό της γλώσσας του. Κάθε σκέψη για καθιέρωση της ελληνικής ως ενιαίας γλώσσας της Κοινότητας, όσο ελκυστική και αν είναι για μερικούς από μας, είναι εκ των πραγμάτων ανέφικτη. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης ας παρηγορηθούν με τη σκέψη πως η διεθνής επιστημονική ορολογία είναι, για πολλές επιστήμες, κατά τα 2/3 ελληνική ή ελληνογενής. Αλλά και στο λοιπό λεξιλόγιο των γλωσσών της Κοινότητας η παρουσία της ελληνικής είναι έντονη και βαθιά ριζωμένη στην καθημερινή επικοινωνία των ανθρώπων, είτε μιλούν για democracy είτε για architecture, για egoism ή για photograph, για politics ή, ακόμη, και για paradox και mystery.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β' ΚΥΚΛΟΥ σ. σ.162-164

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος**, ανάλογα με το νόημα του κειμένου.
 - α. Μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ κινδυνεύει η γλωσσική μας φυσιογνωμία.
 - β. Δεν υπάρχει αθρόα εισροή ξένων λέξεων και τύπων στη γλώσσα μας.
 - γ. Η σύσταση συμβουλευτικού οργάνου από την πολιτεία θεωρείται προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της "νόσου".
 - δ. Ο ρόλος του σχολείου δεν είναι σημαντικός κατά το συγγραφέα για την προφύλαξη της γλώσσας μας από τις ξενικές επιδράσεις.
 - ε. Δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ενιαία γλώσσα για όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας.

Μονάδες 10

2. "Ενιαία γλώσσα ούτε είναι δυνατόν να υπάρξει (και αν καθιερωνόταν τέτοια γλώσσα θα διαφοροποιείτο, με το χρόνο, σε κάθε χώρα), αλλά ούτε και πρέπει να υπάρξει". Να σχολιάσετε τη θέση του συγγραφέα σε μια παράγραφο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β '

1. Να δώσετε ένα πλαγιότιτλο για καθεμιά από τις δύο παρακάτω παραγράφους.
«Τέλος της Κοινότητας»
«Η αρχή mystery»

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
δυσμενής, ευχέρεια, υπεροχή, ανέφικτος, άκριτη.

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
μέριμνα, νόσος, αλώβητος, αθρόα, σαφήνεια

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ '

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης τονίζει ότι, ο σεβασμός της προσωπικότητας κάθε μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιβάλλει και σεβασμό της γλώσσας του.
- Ποιοι είναι οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την προστασία της ελληνικής γλώσσας από τα φαινόμενα που την απειλούν.
 - Ποιοι οι τρόποι με τους οποίους τα μέσα μαζικής επικοινωνίας οφείλουν να δείχνουν σεβασμό απέναντι στη γλώσσα μας.

Να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω με τη μορφή άρθρου σε 450-500 λέξεις για να δημοσιευτεί σε εφημερίδα της περιοχής σας.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

- α. Σωστό
 - β. Λάθος
 - γ. Σωστό
 - δ. Λάθος
 - ε. Σωστό
- Δεν είναι ούτε εφικτό, ούτε αναγκαίο να θεσμοθετηθεί ενιαία γλώσσα στις χώρες τις ΕΕ. Κάτι τέτοιο θα ερχόταν σε αντίθεση με την αρχή του σεβασμού της προσωπικότητας των πολιτών της κοινότητας, γιατί η γλώσσα αντιπροσωπεύει την κουλτούρα και τον πολιτισμό του κάθε λαού. Από την άλλη, ακόμα κι αν επικρατούσε μια τέτοια άποψη, με το πέρασμα του χρόνου θα γινόταν αισθητές οι διαφοροποιήσεις της επίσημης γλώσσας από χώρα σε χώρα. Έτσι όμως θα καταστρατηγούνταν η ιδιαίτερη πολιτιστική φυσιογνωμία των λαών, και στην πράξη θα οδηγούμασταν πάλι κατά κάποιο τρόπο στην ίδια κατάσταση της πολυγλωσσίας που προϋπήρχε.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- Δεν υπάρχουν πρώτες και δεύτερες σε αξία γλώσσες.
Δε μπορεί και δε πρέπει να καθιερωθεί ενιαία γλώσσα στην κοινότητα.
- αντώνυμα:*
ευμενής, δυσχέρεια, κατωτερότητα, εφικτός, συνετή
 - συνώνυμα:*
φροντίδα, ασθένεια, άτρωτος, μαζική, διαύγεια

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

- Ο Γ. Μπαμπινιώτης αναφέρεται στους κινδύνους που απειλούν τη γλώσσα μας, μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ και προτείνει τρόπους αντιμετώπισής τους. Αρχικά θεωρεί επικίνδυνη την επίδραση των λεγόμενων ισχυρών γλωσσών της κοινότητας και αναφέρεται στην εισβολή των ξενικών λέξεων που ρυπαίνουν τη γλώσσα μας. Στη συνέχεια προτείνει, τη δημιουργία συμβουλευτικού σώματος ειδικών επιστημόνων που θα προτείνει ελληνικούς επιστημονικούς όρους για την αντικατάσταση των ξενικών. Θεωρεί επίσης πολύ σημαντική την αναβάθμιση της γλωσσικής διδασκαλίας στο σχολείο. Τέλος εκφράζει την άποψη ότι δεν υπάρχουν ανώτερες και κατώτερες γλώσσες και ότι επιβάλλεται ο σεβασμός της γλωσσικής ιδιαιτερότητας του κάθε λαού.
- Προτεινόμενος τίτλος άρθρου:
Η Ελληνική γλώσσα έχει ανάγκη από προστασία.

Α. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο πρόλογος μπορεί να γίνει με γενική διαπίστωση. Μπορεί δηλ. να γίνει μια αναφορά στην καθημερινή κακοποίηση της γλώσσας καθώς επίσης και στην αλλοίωση της φυσιογνωμίας της με τη μαζική εισβολή ξένων λέξεων στο λεξιλόγιό μας. Τη γλώσσα μας όμως οφείλαμε να τη σεβόμαστε γιατί έτσι σεβόμαστε τον πολιτισμό μας.

Β. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΩΝ

Είναι αναγκαία η προστασία της γλώσσας μας, εξαιτίας των παρακάτω λόγων:

- υποβάθμιση γλωσσικής διδασκαλίας στην εκπαίδευση, εξαιτίας του τεχνοκρατικού χαρακτήρα του σύγχρονου σχολείου
- η μη ανάγνωση βιβλίων λόγω της κυριαρχίας της εικόνας (ΜΜΕ)
- η προώθηση από τα ΜΜΕ ξενόφερτων πολιτιστικών προτύπων που οδηγούν τους νέους κυρίως ανθρώπους στην ξενομανία και το μιμητισμό
- η εισβολή νέων επιστημονικών όρων που συνοδεύουν τη χρήση της νέας τεχνολογίας
- η κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας όπως αυτή προωθείται στα πλαίσια του πολιτιστικού ιμπεριαλισμού

2ο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Με ποιούς τρόπους τα ΜΜΕ οφείλουν να δείχνουν σεβασμό στη γλώσσα μας:

- με την αποφυγή κακοποίησης της ελληνικής γλώσσας
- με την προβολή της ελληνικής γλώσσας και του νεοελληνικού πολιτισμού
- με τη σωστή γλωσσική κατάρτιση που θα πρέπει να έχουν όλα τα πρόσωπα που εκφέρουν λόγο στα ΜΜΕ
- με την προβολή εκπομπών λόγου, στις οποίες οι πνευματικοί άνθρωποι θα μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους για την ανάγκη σεβασμού και προστασίας της γλώσσας μας
- με την προώθηση του βιβλίου μέσα από εκπομπές που θα στοχεύουν στην ανάδειξη της αξίας του (βιβλίου)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Επειδή γλώσσα σημαίνει πολιτισμός και επειδή ειδικά σήμερα την εποχή της παγκοσμιοποίησης τείνει να επικρατήσει η πολιτιστική ισοπέδωση και η ομοιομορφία, σεβασμός στη γλώσσα μας σημαίνει και σεβασμό στην πολιτιστική μας ιδιαιτερότητα, στην κουλτούρα μας, στην παράδοσή μας. Σ' όλα αυτά δηλαδή που διαμορφώνουν την προσωπικότητά μας.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΤΕΕ 2005

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

*Θουκυδίδης
Ιστορία Γ, 82-82*

Με τέτοιες ωμότητες προχώρησε ο εμφύλιος πόλεμος και φάνηκε ακόμα πιο άγριος, καθώς ήταν ο πρώτος στην Ελλάδα· αργότερα βέβαια όλος ο ελληνικός κόσμος, μπορεί να πει κανείς, αναστατώθηκε, καθώς εχθρότητες υπήρχαν σε κάθε τόπο ανάμεσα στους αρχηγούς των δημοκρατικών, που προσκαλούσαν για **υποστήριξη** τους Αθηναίους, και τους ολιγαρχικούς, που απευθύνονταν στους Λακεδαιμονίους. Και όσο ήταν ειρήνη, εκτός που δεν είχαν αφορμές, δεν ήταν κι έτοιμοι να ζητήσουν την επέμβασή τους, τώρα όμως που άρχισαν να πολεμούν μεταξύ τους και κάθε μια παράταξη είχε την υποστήριξη των συμμάχων της, κοίταζε πώς να κάνει κακό στους αντιπάλους και με το χτύπημα αυτό να τους προσεταιριστεί· έτσι χωρίς πια **προσχήματα** παρέχονταν οι ενισχύσεις σ' όσους ήθελαν να προκαλέσουν πολιτικές αναταραχές.

Κι από τον εμφύλιο σπαραγμό έπεσαν στις πόλεις πολλές και **δεινές** συμφορές που, όσο η φύση του ανθρώπου μένει η ίδια, έτσι συμβαίνουν και θα συμβαίνουν πάντα, άλλοτε πιο άγρια κι άλλοτε πιο ήπια, με διαφοροποιήσεις ως προς τις μορφές τους, ανάλογα δηλαδή με το πώς εκδηλώνονται κάθε φορά οι **μεταβολές** των συνθηκών. Γιατί τον καιρό της ειρήνης και σε καλές εποχές και οι πόλεις και τα άτομα σκέφτονται ορθότερα, αφού δεν παρασύρονται σε ακούσιες βιαιότητες· ενώ ο πόλεμος περιορίζοντας σιγά σιγά τις καθημερινές ανέσεις γίνεται δάσκαλος της βίας και τον ψυχικό κόσμο των πολλών τον διαμορφώνει σύμφωνα με τις συνθήκες που τότε επικρατούν. Απλωνόταν λοιπόν ο εμφύλιος στις πόλεις και όσες για οποιαδήποτε αιτία είχαν αργήσει να μπουν σε τέτοιες αναταραχές, μαθαίνοντας το τι είχε συμβεί αλλού, πήγαιναν ακόμα μακρύτερα σε συλλήψεις νέων σχεδίων, σε επιθετικά τεχνάσματα όσο και ασυνήθιστες εκδικήσεις.

Επίσης την καθιερωμένη σημασία των λέξεων για τις ανθρώπινες πράξεις την άλλαξαν κατά πώς τους βόλευε. Έτσι το παράτολμο θάρρος το ονόμασαν παλικάριά από αγάπη στο σύντροφο, την προνοητική αναβλητικότητα εύσχημη δειλία, τη σωφροσύνη πρόσχημα ανανδρίας και τη συνετή αντιμετώπιση κάθε πράγματος νωθρότητα για το καθετί· την παράφορη ορμή την κατάλεξαν στις αντρικές ιδιότητες και το να κάνει κανείς σχέδια εναντίον του εχθρού παίρνοντας τα μέτρα του το θεωρούσαν εύλογη πρόφαση για να τα εγκαταλείψει. Κι αυτόν που έδειχνε φανερά την αγανάκτησή του τον είχαν για άνθρωπο της παντοτινής τους εμπιστοσύνης, ενώ αυτόν που τον παρατηρούσε για τη συμπεριφορά του, τον έβλεπαν

ύποπτα. Κι αν κάποιος μηχανορραφούσε και τα κατάφερνε, τον χαρακτήριζαν έξυπνο, κι ακόμα πιο φοβερό στην έξυπνάδα, όποιον μπορούσε να υποπτευθεί τις επιβουλές των αντιπάλων· αντίθετα αν κανείς κοίταζε από πριν πώς να μη χρειαστεί να κάνει τίποτε απ' αυτά, τον θεωρούσαν διασπαστή της πολιτικής του παράταξης, καταπτοημένο από τους αντιπάλους.

Γενικά επαινούσαν και όποιον πρώτος έκανε το κακό προλαβαίνοντας αυτούς που σκόπευαν να κάνουν τέτοιες πράξεις και όποιον παρακινούσε στο κακό αυτούς που δεν τόχαν καθόλου στο νου τους. Κι ακόμα, η συγγένεια είχε καταντήσει δεσμός πιο ξένος από τον παραταξιακό, επειδή μέσα στην κομματική παράταξη ήταν κανείς πιο πρόθυμος να ριχτεί αδίστακτα στον κίνδυνο· γιατί τέτοιου είδους πολιτικοί συνασπισμοί δεν επιζητούσαν να ωφεληθούν σεβόμενοι τους κείμενους νόμους, αλλά ν' αποκτήσουν περισσότερα οφέλη παραβιάζοντάς τους. Και στερέωναν τους δεσμούς πίστης μεταξύ τους όχι τόσο με το θείο νόμο όσο με τη συμμετοχή τους στην παράνομη δράση.

Τις ορθές προτάσεις των αντιπάλων για **συνδιαλλαγή** τις δέχονταν, για να προφυλαχτούν από τις αντιδράσεις τους, σε περίπτωση που είχαν οι αντίπαλοι την υπεροχή, και όχι από **γενναιοφροσύνη**. Και προτιμούσε κανείς να πάρει εκδίκηση για το κακό που του έκαναν, παρά να κοιτάξει από πριν να μη γίνει ο ίδιος θύμα. Κι αν καμιά φορά δίνονταν όρκοι συμφιλίωσης, για λίγο μόνο ίσχυαν, επειδή και τα δύο μέρη τους έδιναν μπροστά στο αδιέξοδο, μια και δεν είχαν πού αλλού να στηριχθούν· στην πρώτη όμως ευκαιρία, όποιος από τους αντιπάλους κατάφερνε πριν απ' τον άλλο να βρει το θάρρος του, αν τον έβλεπε αφύλακτο, τον εκδικιόταν με μεγαλύτερη ικανοποίηση για την ευπιστία του στους όρκους, παρά αν έπαιρνε την εκδίκησή του ίσια κι αντρίκια και συνάμα υπολόγιζε την ασφάλειά του και το γεγονός ότι νικώντας με δόλο έγγραφε στο ενεργητικό του ένα κατόρθωμα έξυπνάδας.

Οι περισσότεροι άνθρωποι προτιμούν να τους αποκαλούν επιτήδειους όταν είναι φαύλοι, παρά αφελείς όταν είναι τίμιοι: για το δεύτερο αισθάνονται ντροπή, ενώ για το πρώτο καμαρώνουν. Αιτία για όλα αυτά είναι η επιθυμία της εξουσίας που προέρχεται από την πλεονεξία και τη φιλοδοξία· κι απ' αυτά τα δύο πάλι απορρέει ο ζήλος των ανθρώπων όταν έχουν μπει σε εμφύλιο πόλεμο. Γιατί όσοι στις πόλεις γίνονταν αρχηγοί των δύο αντίπαλων παρατάξεων, χρησιμοποιώντας ωραία συνθήματα, προβάλλοντας την πολιτική ισότητα του λαού οι μεν και τη σύνεση της αριστοκρατίας οι άλλοι, παρόλο που με τα λόγια υπηρετούσαν τα κοινά, τα θεωρούσαν ως βραβείο που τους ανήκε. Κι επειδή ο αγώνας τους ήταν με κάθε τρόπο να **υπερισχύσει** ο ένας του άλλου, αποτόλμησαν πράξεις φοβερές κι εκτέλεσαν την εκδίκησή τους με ακόμα σκληρότερο τρόπο· και δεν την έδειχναν μέσα στα όρια του δίκαιου και του συμφέροντος της πόλης, αλλά την καθόριζαν σύμφωνα μ' αυτό που πίστευαν ότι κάθε φορά ικανοποιούσε την παράταξή τους· κι ήταν έτοιμοι είτε με άδικες καταδικαστικές αποφάσεις είτε με βίαιη κατάληψη της εξουσίας να χορτάσουν τη **φιλοδοξία** της στιγμής. Το αποτέλεσμα ήταν καμιά από τις δύο μερίδες να μην κάνει χρήση των άγραφων νόμων της **ευσέβειας**, αλλ' αντίθετα όσους τύχαινε να κάνουν κάτι το μισητό, τους επαινούσαν με εύσχημες δικαιολογίες. Όσο για τους πολίτες που βρίσκονταν στο μέσο των δύο παρατάξεων έπεφταν θύματα και των δύο, είτε γιατί δεν αγωνίζονταν με το μέρος τους, είτε από φθόνο, στη σκέψη ότι εκείνοι μπορούσαν να επιζήσουν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'

1. Ο Θουκυδίδης χαρακτηρίζει τον πόλεμο «δάσκαλο της βίας». Να σχολιάσετε την άποψη αυτή του ιστορικού σε μια παράγραφο.
Μονάδες 10
2. Σε συνθήκες εμφυλίου πολέμου, κατά τον ιστορικό, οι ανθρώπινες σχέσεις μεταβάλλονται. Να αναφέρετε τρία παραδείγματα μέσα από το κείμενο.
Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β'

1. Με ποιον τρόπο γίνεται η ανάπτυξη στις παρακάτω παραγράφους:
«Κι από τον εμφύλιο σπαραγμό ... ασυνήθιστες εκδικήσεις».
«Οι περισσότεροι άνθρωποι ... μπορούσαν να επιζήσουν».
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
Μονάδες 10
2. α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
υποστήριξη, δεινές, υπερισχύσει, μεταβολές, φθόνο.
Μονάδες 5
- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (οι λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όποια πτώση και αριθμό θέλετε):
ευσέβειας, γενναιοφροσύνη, φιλοδοξία, προσχήματα, συνδιαλλαγή.
Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 100 περίπου λέξεις.
Μονάδες 20
2. Στο κείμενο αυτό ο Θουκυδίδης επισημαίνει τις καταστροφικές συνέπειες του πολέμου, ο οποίος αποτελεί θανάσιμη απειλή και στην εποχή μας. Ως μέλος μιας φιλειρηνικής οργάνωσης συμμετέχεις σε μια συζήτηση με θέμα την ειρήνη και τον πόλεμο. Στην ομιλία σου να αναφέρεις:
 - Ποια είναι η σημασία της ειρήνης στο σύγχρονο κόσμο;
 - Με ποιους τρόπους οι λαοί μπορούν να αντιδράσουν στο ενδεχόμενο ενός πολέμου;(450 - 500 λέξεις συνολικά).
Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Είναι γνώρισμα της ανθρώπινης φύσης η πλεονεξία, η διεκδίκηση αυτών που δεν κατέχει. Αυτό, όταν τηρείται το μέτρο, είναι σωστή πορεία σκέψης και ζωής. Ωστόσο, πολλές φορές η επιθυμία του αυτή μετατρέπεται σε αλόγιστη χρήση των παθών του. Τότε χρησιμοποιεί κάθε μέσο, και συνήθως τα αθέμιτα, για να ικανοποιήσει τα “θέλω” του. Σ’ αυτή την περίπτωση οι πολεμικές συγκρούσεις έρχονται να επιβεβαιώσουν τη σκληρότητα του χαρακτήρα, τη λατρεία του “εγώ”, την καταστροφή της ανθρωπότητας. Αν και στο παρελθόν πολλές φορές έχουμε διδαχθεί από παρόμοια αρνητικά φαινόμενα, εντούτοις επιμένουμε να τηρούμε τους «πολεμικούς» κανόνες, να ακούμε τις πολεμικές ιαχές, να υπακούμε στους πολεμικούς ταγούς.
2. (α) «τον καιρό της ειρήνης και σε καλές εποχές... ενώ ο πόλεμος ... γίνεται δάσκαλος της βίας»
(β) «Η συγγένεια είχα καταντήσει δεσμός πιο ξένος από τον παραταξιακό»
(γ) «στερέωναν τους δεσμούς πίστης μεταξύ τους όχι τόσο με το θείο νόμο όσο με τη συμμετοχή τους στην παράνομη δράση»

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. (α΄ παράγραφος) αίτια – αποτελέσματα: Εμφανίζει τα αποτελέσματα (*απλωνόταν λοιπόν, έτσι συμβαίνουν και θα συμβαίνουν πάντα κ.ά.*) και τις αιτίες (*από τον εμφύλιο, γιατί*)
(β΄ παράγραφος) αίτια – αποτελέσματα: Εμφανίζει αποτελέσματα (*Το αποτέλεσμα ήταν...*) και αιτίες (*αιτία για όλα αυτά, κι επειδή*)
2. α. ενίσχυση, τρομερές, υπερτερήσει, τροποποιήσεις, ζήλια
β. ευσέβειας: Στην εποχή μας οι κανόνες ευσέβειας δεν τηρούνται από όλους.
γενναιοφροσύνη: Οι ήρωες του 1821 χαρακτηρίζονταν από τη φιλοπατρία και τη γενναιοφροσύνη τους.
γ. φιλοδοξία: Η άμετρη φιλοδοξία των νέων σήμερα είναι καθοριστικός παράγοντας της αποτυχίας στην επαγγελματική τους αποκατάσταση.
δ. προσχήματα: Προσπαθούσε με αερολογίες και προσχήματα να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα.
ε. συνδιαλλαγή: Η ανάδειξή του στο ύπατο αξίωμα της πολιτείας ήταν προϊόν ύποπτων συνδιαλλαγών.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Η εμφύλια σύρραξη δημοκρατικών και ολιγαρχικών στον αρχαίο ελληνικό κόσμο ανατάραξε τις τότε κοινωνίες. Επακολούθησαν συμφορές που πάντα θα υπάρχουν, όσο οι άνθρωποι σε καιρό πολέμου θα συμπαρασύρονται σε βίαιες πράξεις. Στη συνέχεια με παραδείγματα ο ιστορικός αποδεικνύει ότι σε εμπόλεμες καταστάσεις οι σημασίες των λέξεων αποκτούν νέο νόημα. Επίσης, επαινείται αυτός που πρώτος κάνει το κακό στον άλλο και αυτός που προτρέπει τους άλλους στο κακό. Τι προτάσεις των εχθρών οι άνθρωποι

αυτοί τις υιοθετούν, για να προστατευτούν από τις αντιδράσεις τους και όχι φυσικά από γενναιοψυχία. Ιδιαίτερα, προτιμούσαν να προκαλούν το κακό παρά να προφυλάσσονται μήπως οι ίδιοι κακοποιηθούν. Στους περισσότερους αρέσει η επιδεξιότητα και όχι η τιμιότητα. Όλες αυτές οι αλλαγές του χαρακτήρα έχουν μοναδική τους αιτία την αγάπη για την εξουσία, η οποία έχει την προέλευσή της στη φιλοδοξία. Οι αρχομανείς / φίλαρχοι δεν μετέρχονται ευγενικούς τρόπους, αλλά επαινούν όσους διαπράττουν μισητά πράγματα.

2.

Αγαπητοί συνομιλητές,

Όλοι γνωρίζουμε τις ολέθριες συνέπειες του πολέμου και πολύ περισσότερο στη εποχή μας, μια και με το πάτημα ενός και μόνο κουμπιού μπορούν να αφανιστούν από προσώπου γης ολάκερες πολιτείες. Και σε όλες αυτές τις αρνητικές καταστάσεις πως απαντούν οι πολίτες του κόσμου; Με διαδηλώσεις, ψηφίσματα, απεργίες, και εκβιασμούς μερικές φορές. Είναι όμως αυτές οι ενέργειες αρκετές, ώστε να προσφέρουν την ειρήνη στην παγκόσμια κοινότητα;

Ποια είναι η σημασία της ειρήνης στο σύγχρονο κόσμο;

Κοινωνία: ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων, κοινωνική γαλήνη, εδραίωση των κοινωνικών ελευθεριών, διασφάλιση κοινωνικής συνοχής...

Πνευματικός τομέας: πολύπλευρη μόρφωση και καλλιέργεια, διαρκής και σφαιρική ενημέρωση, δεκτικότητα στις νέες ιδέες...

Πολιτικός τομέας: συμμετοχή στα κοινά, έλεγχος ηγεσίας, πολυφωνία, διάλογος, διασφάλιση της δημοκρατίας

Διεθνιστικός τομέας: ευκολία στην επικοινωνία των λαών και αλληλεπίδραση τους, δημιουργία υγιούς κοσμοπολιτισμού, διεθνοποίηση φαινομένων και προβλημάτων, προάσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων...

Με ποιους τρόπους οι λαοί μπορούν να αντιδράσουν στο ενδεχόμενο ενός πολέμου;

- Διάλογος και επικράτηση της λογικής
- Ενεργοποίηση των πολιτών: διαδηλώσεις, απεργίες, διαμαρτυρίες
- Επαναπροσδιορισμός των αξιών
- Παιδεία
- Συνειδητοποίηση των αγαθών της ειρήνης
- Πίεση για τον περιορισμό των εξοπλισμών, ανάληψη ερμηνευτικών πρωτοβουλιών
- Ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος
- Σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των λαών (εμπορικά, πολιτιστικά, αθλητικά)

Συγκεφαλαιώνοντας θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι η ειρήνη οφείλει να γίνει στόχος όλων μας. Απαιτείται λοιπόν συνειδητοποίηση της σημερινής κατάστασης και στη συνέχεια γρήγορες πρωτοβουλίες. Ο κόσμος είναι καλός, μπορούμε όμως να τον κάνουμε καλύτερο. Αρκεί να το θέλουμε.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΤΕΕ
2006

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η διατροφή του πλανήτη

Πριν από ένα τέταρτο του αιώνα, ο Αμερικανός Paul Ehrlich, από τους πρωτοπόρους της παγκόσμιας **κινητοποίησης** για το περιβάλλον, προειδοποιούσε ότι ο πλανήτης μας ήταν στα πρόθυρα «απίστευτα μεγάλης πείνας». Ο πληθυσμός αριθμούσε τότε 3,5 δισεκατομμύρια, αριθμός οριακός κατά τον Ehrlich. «Είναι πρακτικά αδύνατο να χορτάσουν έξι δισεκατομμύρια άνθρωποι», έγραφε το 1976.

Υπολογίζεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός θα φτάσει τα έξι δισεκατομμύρια τον επόμενο χρόνο. Ωστόσο οι άνθρωποι σε γενικές γραμμές τρέφονται καλύτερα παρά ποτέ. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών, πριν τριάντα περίπου χρόνια η παραγωγή τροφίμων στον κόσμο αντιστοιχούσε σε 2.360 θερμίδες κατά κεφαλήν ημερησίως, ενώ σήμερα αντιπροσωπεύει 2.740 θερμίδες. Οι ημερήσιες θερμίδες θα συνεχίσουν να αυξάνονται ταχύτερα από τον πληθυσμό τουλάχιστον ως το 2010, σύμφωνα με τις αισιόδοξες **προβλέψεις** του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η αλματώδης αύξηση του πληθυσμού το δεύτερο ήμισυ του αιώνα μας, ώθησε στα ύψη τη συνολική ζήτηση τροφίμων. Παρ' όλα αυτά η προσφορά αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, ενώ η τιμή του σιταριού, σε σταθερά δολάρια, έπεσε κατά 61 τοις εκατό και η τιμή του καλαμποκιού κατά 58 τοις εκατό.

Η ικανότητα να παράγουμε ολοένα περισσότερη τροφή κάθε χρόνο οφείλεται σε ένα από τα **σημαντικότερα επιτεύγματα** στην ιστορία του ανθρώπου: την ανακάλυψη της γεωργίας.

Τα πρώτα εκατό χιλιάδες χρόνια από την εμφάνιση του νεότερου ανθρώπου, οι πρόγονοί μας έτρωγαν καρπούς που **συνέλεγαν** στη φύση και ζώα που κατάφερναν να σκοτώσουν. Όμως γύρω στο 8000 π.Χ., ο νεολιθικός άνθρωπος και σύμφωνα με κάποιους ειδικούς πιο συγκεκριμένα η νεολιθική γυναίκα, άρχισε να καλλιεργεί τη γη. Οι γυναίκες ανακάλυψαν ότι, αν σκόρπιζαν σπόρους στο χώμα, μετά από μερικούς μήνες αυτοί φύτρωναν.

Η γεωργική επανάσταση επέφερε μια βασική αλλαγή: ο δείκτης γεννητικότητας του ανθρώπου έφτασε και ξεπέρασε το δείκτη θνησιμότητας, και ο πληθυσμός του πλανήτη άρχισε να αυξάνεται σταθερά. Η γεωργία έγινε η κυρίαρχη **ανθρώπινη** απασχόληση - ακόμα και σήμερα απασχολεί σχεδόν πενήντα τοις εκατό του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού.

Η βιομηχανική επανάσταση επέτρεψε σε κάθε γεωργό να καλλιεργεί περισσότερη γη. Αυτό όμως είχε ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα την όλο και μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας και την επιδείνωση της ατμοσφαιρικής μόλυνσης. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας '60, η χημική γεωργία καθώς και τα υβρίδια αύξησαν πολύ την παραγωγή ανά στρέμμα, αλλά και τα τοξικά κατάλοιπα αυξήθηκαν κατακόρυφα. Παρά τις καινοτομίες, και πολύ **συχνά**

εξαιτίας τους, η υποβάθμιση του εδάφους και η μόλυνση των υδάτων απειλούν τη γεωργική παραγωγή σε **πλανητική** κλίμακα.

Ταυτόχρονα, η εφαρμογή νέων μεθόδων στη γεωργία διατήρησε την παραγωγή τροφίμων σε αρκετά υψηλά επίπεδα, ώστε να ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση. Η δύναμη της καινοτομίας υπερκέρασε αυτό που ο Malthus είχε αποκαλέσει "πληθυσμιακή πίεση". Σήμερα η Γη παράγει αρκετά τρόφιμα για όλους. Και όμως, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν το ζωτικό ελάχιστο των 2.200 θερμίδων ημερησίως. Περίπου είκοσι τοις εκατό του πληθυσμού στις υπό ανάπτυξη χώρες υποφέρει από χρόνια υποσιτισμό. Πριν τριάντα χρόνια το ποσοστό ήταν διπλάσιο. Με άλλα λόγια προοδεύουμε. Γιατί όμως να μένει πεινασμένος έστω και ένας άνθρωπος στον πλανήτη;

Το πρόβλημα δεν έγκειται τόσο στην παραγωγή όσο στη διανομή. Σήμερα η διατροφή είναι ανεξάρτητη από την τοπική παραγωγή τροφίμων. Μερικοί από τους καλύτερα τρεφόμενους λαούς στον κόσμο έχουν την τύχη να ζουν σε χώρες όπως η Ιαπωνία όπου δεν χρειάζεται να παράγουν οι ίδιοι την τροφή τους. Άλλοι λαοί πεινούν, αν και ζουν σε καταπράσινα εδάφη με συχνές βροχοπτώσεις. Ο κύριος λόγος γι' αυτή τη διαφορά είναι η πολιτική. Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική βούληση να εξασφαλίσουν στον λαό τους **αξιοπρεπή** διατροφή, άλλες όμως όχι.

(Από το περιοδικό National Geographic)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Πώς επέδρασε η γεωργική επανάσταση στον πληθυσμό του πλανήτη σύμφωνα με το κείμενο;

Μονάδες 10

2. "Οι περισσότερες χώρες διαθέτουν την πολιτική βούληση να εξασφαλίσουν στον λαό τους αξιοπρεπή διατροφή, άλλες όμως όχι". Να σχολιάσετε αυτή την άποψη σε μια παράγραφο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1.α. Ποιο τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου: "Υπολογίζεται ... εθνών";
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

β. Με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου: "Το πρόβλημα ... άλλες όμως όχι";
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

2.α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
κινητοποίησης, προβλέψεις, επιτεύγματα, συνέλεξαν, πλανητική.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε τα παραθετικά των παρακάτω λέξεων:
σημαντικότερα, συχνά, υψηλά, ανθρώπινη, αξιοπρεπή.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Στο κείμενο αναφέρεται ότι η διατροφή του ανθρώπου έχει βελτιωθεί ποσοτικά. Όμως η ποσοτική αυτή βελτίωση δε συμβαδίζει με την ποιότητα της διατροφή μας.

- Για ποιους λόγους οι άνθρωποι οδηγούνται σε μη ποιοτικές διατροφικές συνήθειες;
- Πώς θα μπορούσαν να γίνουν ποιοτικότερες οι διατροφικές μας επιλογές;

Να καταθέσετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω σε ένα άρθρο το οποίο θα δημοσιευτεί στο περιοδικό του σχολείου σας (450 - 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Η γεωργική επανάσταση επέδρασε καταλυτικά στη διαμόρφωση νέων δεδομένων και συνθηκών ζωής. Συγκεκριμένα, διευρύνθηκε η δυνατότητα των ανθρώπων να εξασφαλίζουν την τροφή τους, γεγονός που συνέβαλε αποφασιστικά στην αύξηση του μέσου όρου ζωής.

Πλέον ο δείκτης γεννητικότητας ξεπέρασε κατά πολύ το δείκτη θνησιμότητας, εφόσον οι άνθρωποι είναι όχι μόνο σε θέση να επιβιώνουν μετά τη γέννησή τους διατρεφόμενοι σωστά και με επαρκή αριθμό θερμίδων τη μέρα, αλλά και είναι σε θέση να αναπαράγονται, εφόσον η διατροφή επηρεάζει τη δυνατότητα σύλληψης. Τέλος, η γεωργία, ως αποφασιστικός παράγοντας διεύρυνσης του μέσου όρου ζωής του πληθυσμού, αποτέλεσε κύριο τομέα απασχόλησης, συγκεντρώνοντας το ενδιαφέρον του πενήντα τοις εκατό του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού.

2. Πολλές χώρες έχουν κυβερνήσεις που φροντίζουν για τη δίκαιη κατανομή των εσόδων του κράτους, με αποτέλεσμα όλοι οι κάτοικοι να έχουν μια αξιοπρεπή διατροφή. Αυτό το καταφέρνουν χάρη στη θέληση, τη μεθοδικότητα και την οργανωτικότητα που τις διακρίνει. Άλλες κυβερνήσεις όμως (κυρίως του τρίτου κόσμου) δεν μπορούν να το καταφέρουν, γιατί δεν διαθέτουν τις παραπάνω προϋποθέσεις. Εξαιτίας τους ο πλούτος των χωρών τους κατανέμεται παντελώς άνισα, με αποτέλεσμα μεγάλο μέρος του πληθυσμού να λιμοκτονεί. Βέβαια, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας το γεγονός ότι πολλές κυβερνήσεις χωρών του τρίτου κόσμου δεν μπορούν να μεριμνήσουν για μια αξιοπρεπή διατροφή του πληθυσμού, γιατί είναι οικονομικά εξαρτημένες από ισχυρές χώρες, οι οποίες δεσμεύουν τις κύριες πηγές εσόδων τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1.α. Ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιεί επίκληση στη λογική, προβαίνοντας σε χρήση τεκμηρίων. Συγκεκριμένα, η παράθεση των στοιχείων των Ηνωμένων Εθνών αναφορικά με τον αριθμό θερμίδων που αντιστοιχούσε άλλοτε σε κάθε άνθρωπο ανά τον κόσμο και τον αριθμό που αντιστοιχεί σήμερα, καθώς και η πρόβλεψη τους ότι ο αριθμός αυτός επίκειται να αυξηθεί, αποτελούν αδιάσειστα στοιχεία που επιβεβαιώνουν τη θέση ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός σε γενικές γραμμές τρέφεται καλύτερα σε σχέση με τα παρελθόντα έτη.

1.β. Η τελευταία παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Ειδικότερα, το πέρασμα από τη θεματική πρόταση στις λεπτομέρειες της παραγράφου γίνεται με τη μέθοδο της αιτιολόγησης. Επεξηγεί δηλαδή ο συγγραφέας, γιατί το πρόβλημα της διατροφής σήμερα αφορά στη διανομή και όχι στην παραγωγή των τροφίμων. Για την τεκμηρίωση της θέσης του μάλιστα χρησιμοποιεί και ένα παράδειγμα (Μερικοί

... οι ίδιοι την τροφή τους.). Εν συνεχεία, συγκρίνει τους καλύτερα διατρεφόμενους λαούς με άλλους λαούς που πεινούν (σύγκριση - αντίθεση) και αποδίδει ως αιτία αυτής της διαφοράς την πολιτική.

(Αίτιο - αποτέλεσμα: αιτία: η πολιτική που ακολουθούν οι λαοί, αποτέλεσμα: η διαφορά στη διατροφή ανάμεσα στους λαούς.)

(Ο κύριος λόγος ... άλλες όμως όχι.)

Συμπερασματικά, γίνεται χρήση της αιτιολόγησης, των παραδειγμάτων, της σύγκρισης - αντίθεσης και του αιτίου - αποτελέσματος.

2.α.

κινητοποίησης:	ενεργοποίησης, δραστηριοποίησης
προβλέψεις:	προγνώσεις
επιτεύγματα:	κατακτήσεις
συνέλεξαν:	συγκέντρωσαν, μάζευαν
πλανητική:	παγκόσμια

2.β.

<u>Θ</u>	<u>Σ</u>	<u>Υ</u>
σημαντικά	σημαντικότερα	σημαντικότερα
συχνά	συχνότερα	συχνότερα
υψηλά	υψηλότερα	υψηλότερα
ανθρώπινη	πιο ανθρώπινη	(η πιο ανθρώπινη)
αξιοπρεπή	αξιοπρεπέστερη	αξιοπρεπέστατη

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Περίληψη κειμένου

Θέμα του κειμένου αποτελεί η κάλυψη των διατροφικών αναγκών των ανθρώπων. Αρχικά, ο συγγραφέας καταρρίπτει την πρόβλεψη ενός Αμερικανού, αποδεικνύοντας ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός τρέφεται καλύτερα από ποτέ. Επισημαίνει ακόμη ότι όχι μόνο αυξήθηκε η ζήτηση των τροφίμων αλλά και η προσφορά τους, αποτέλεσμα της γεωργίας. Με την ανακάλυψή της συντελέστηκε η γεωργική επανάσταση που συνέβαλε στην αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού και η πρόοδος της, κατά τη βιομηχανική και επιστημονική επανάσταση, οδήγησε στην παραγωγή επαρκών αγαθών με τίμημα όμως την περιβαλλοντική υποβάθμιση. Τέλος, διαπιστώνει ότι πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να υποσιτίζονται λόγω της άνισης διανομής τροφίμων ανά τον κόσμο, απόρροια της ανικανότητας των κυβερνήσεων.

2.

- Ανταπόκριση στο ζητούμενο επικοινωνιακό πλαίσιο με τη χρήση τίτλου, εφόσον πρόκειται για άρθρο.

Ζητούμενο α΄

- οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής απαιτούν την παρασκευή γρήγορου φαγητού, του λεγόμενου "Fast Food", το οποίο δε χαρακτηρίζεται για την καλή ποιότητά του.
- κατανάλωση κατεψυγμένων, προπαρασκευασμένων τροφών που χάνουν τη διατροφική τους αξία, λόγω των συντηρητικών που εμπεριέχουν, για την αύξηση της διάρκειάς τους.
- η ανάγκη για αύξηση της ποσότητας των τροφίμων, λόγω της αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού, οδηγεί στη χρήση φυτοφαρμάκων και χημικών που καθιστούν επικίνδυνα και συχνά ακατάλληλα τα τρόφιμα για κατανάλωση από τον άνθρωπο.
- οι μη ποιοτικές διατροφικές επιλογές τις περισσότερες φορές παρουσιάζονται ελκυστικότερα από τα Μ.Μ.Ε., με σκοπό την αύξηση των κερδών των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη βιομηχανία τροφίμων.
- η παρασκευή μη ποιοτικών τροφίμων έχει χαμηλότερο κόστος από αυτή των αντίστοιχων ποιοτικών.
- η ενίσχυση του καταναλωτισμού ωθεί στην κατανάλωση μη ποιοτικών τροφίμων που παρουσιάζονται ως σύγχρονες προτάσεις διατροφής.
- η ξενομανία που καθιστά "ανάγκη" την κατανάλωση του ξενόφερτου "fast food".
- η έλλειψη διατροφικής αγωγής και ενημέρωσης.

Ζητούμενο β΄

- Απαραίτητη αγωγή και ενημέρωση από όλους τους φορείς αγωγής (οικογένεια, σχολείο, Μ. Μ. Ε., επιστήμονες, πνευματικοί άνθρωποι)
- Συνειδητοποίηση της αξίας της υγιεινής διατροφής και της σημασίας της για τη διασφάλιση της υγείας του ανθρώπου. (Καθιέρωση του ρητού: "είμαστε ό,τι τρώμε").
- Επισταμένοι και συστηματικοί κρατικοί έλεγχοι με σκοπό να εντοπιστούν και να αποσυρθούν από την αγορά ακατάλληλα, μη ποιοτικά τρόφιμα.
- Εκπόνηση εκστρατειών από μαθητικούς συλλόγους και οργανώσεις πληροφόρησης της κοινής γνώμης αναφορικά με τα επιβλαβή για την υγεία των ανθρώπων αποτελέσματα της λήψης μη ποιοτικών τροφίμων

- Απαγόρευση της προβολής διαφημιστικών μηνυμάτων ακατάλληλων τροφίμων και ταχυφαγείων κατά τις ώρες υψηλής τηλεθέασης.
- Επιβολή αυστηρότατων κυρώσεων στους υπεύθυνους που προωθούν στην αγορά αλλοιωμένα και μη ποιοτικά τρόφιμα, ακατάλληλα για τους καταναλωτές.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Β' ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ
2007

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μάριος Πλωρίτης
Νέοι, ναρκωτικά, βία

Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί σχετικά λιγότερο, είναι το πρόβλημα που βρίσκεται μέσα στο σπίτι μας: το πρόβλημα των παιδιών μας. Όχι πως οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους. Αλλά, πολλοί τους, πληρώνοντας γι' αυτές, πιστεύουν πως έκαναν το χρέος τους απέναντι στα παιδιά, νανουρίζουν τη συνείδησή τους και τελεία και παύλα. Μόνο που τα αληθινά προβλήματα αρχίζουν ακριβώς μετά τα δίδακτρα και τα χαρτζιλίκια.

Μάρτυρας, τα στοιχεία που κοινολογήθηκαν τις προάλλες (17.12.1999) στο συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με θέμα «Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα-παρέμβαση», και που δείχνουν τρομαχτική έξαρση της χρήσης ναρκωτικών από μαθητές και της άσκησης βίας σε έμφυχα και άψυχα:

Μέσα σε πέντε μόλις χρόνια (1993-98), η χρήση ναρκωτικών (κάνναβης, αμφεταμίνης, LSD, «έκστασης») από μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων αυξήθηκε από 6% σε 14%. Ενώ το 63% των μαθητών έχει πάρει μέρος σε πράξεις βανδαλισμού μέσα ή έξω απ' το σχολείο... το 47% έχει δεχθεί επιθέσεις ή απειλές επίθεσης από έναν ή περισσότερους συνομηλίκους τους... το 9% έχει χτυπήσει άτομα έξω απ' το σχολείο... και το 7,1% ανήκει σε κάποια οργανωμένη ομάδα **παραβατικής** δράσης... Μ' άλλα λόγια, ένα μέρος της νεολαίας μας, διόλου ευκαταφρόνητο, απ' τη μια ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες κι απ' την άλλη «εκτονώνεται» με πράξεις ζημιογόνες για τους άλλους...

Πάμπολλοι είναι εκείνοι που ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες –και επαναπαύονται. Θα ήταν λιγότερο μακάριοι, αν πρόσεχαν κάποιους άλλους παράγοντες και παραμέτρους– που βοούν, που έχουν γίνει κοινός τόπος, αλλά παραβλέπονται όσο και ο λεγόμενος «κοινός νους». Ας προσπαθήσουμε να τους θυμηθούμε:

Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται από πολλαπλές αντιφάσεις: Φυσικά, η εποχή μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο «κοσμοπολίτικη ζωή», με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, παρά η μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα, η αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφύλιους, η «επαρχιώτικη» Ελλάδα, με τις **προλήψεις** και προκαταλήψεις της, με τις απαγορεύσεις και τις καταπιέσεις, που μάστιζαν τη νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν, οι τωρινοί νέοι, να πουν –όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ– «ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι, /που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου».

Μόνο που το «σπαθί» είναι δίκοπο. Αυτή ακριβώς η «ανοιχτή» κοινωνία της «αφθονίας» περικλείνει προκλήσεις που, συχνά, μετατρέπονται σε παγίδες.

Η «αφθονία» γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

Η «ανοιχτή κοινωνία» και οι «περισσότερες ευκαιρίες» μεταφράζονται, κατά κανόνα, σε κλειστές πόρτες και σε εμπαιγμούς...

Η αποτίναξη των απαγορεύσεων και της καταπίεσης ισοσταθμίζεται με ρήξη των «δεσμών αίματος» (που δεν είναι δα και «δεσμά») και με ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας –όχι εξαιτίας των νεότερων μελών της...

Η απελευθέρωση των ερωτικών σχέσεων τις υποβαθμίζει, πολλές φορές, σε ανούσια σαρκική επαφή, και η ελευθερία κίνησης και **ψυχαγωγίας** τούς κάνει έρμαια των εμπόρων «τεχνητών παραδείσων»...

Οι πολλαπλάσιες προσβάσεις σε πλατύτερη μόρφωση, στομώνεται απ' την κακομοιριά και την παπαγαλία της ελληνικής εκπαίδευσης, ενώ η «ιλιγγιώδης **τελειοποίηση** της τεχνολογίας» με τα ΜΜΕ και τα Διαδίκτυα, μετατρέπει τους χρήστες τους σε «βίδες» τους και τους απομονώνει απ' τον γύρω κόσμο...

Ο «κοσμοπολιτισμός» και η ακαριαία επικοινωνία με τα εκτός των τειχών μας, παίρνει μορφή πιθηκισμού ξένων μοντέλων και ηθών (που σπάνια είναι τα καλύτερα) και φτάνει σε μιαν άλλη ξενική κατοχή, χειρότερη απ' την στρατιωτική, επειδή είναι εκούσια...

Όλα αυτά –που κανένας δεν τ' αγνοεί– ενσταλάζουν σε πολλούς νέους ένα οδυνηρό αίσθημα απογοήτευσης απ' όλους κι απ' όλα και, προπάντων, απ' τους εαυτούς τους.

Νιώθουν ανήμποροι μπρος στις Σειρήνες του πολύφερνου κόσμου... ξένοι μέσα στο άδειο σπιτικό τους... ματαιόπονοι στα γρανάζια μιας στείρας παιδείας... αποτυχημένοι και ικανοί μόνο για να πλουτίζουν τις στατιστικές της **ανεργίας**... ανδρείκελα θαυματουργών μηχανών, που βαθαίνουν τη μοναξιά τους...

Κι αν (ή όταν) αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, «πρότυπα», στον κόσμο των «μεγάλων», τι εισπράττουν; Κοινωνικό κανιβαλισμό, όπου το μέγα και μοναδικό ζητούμενο αποτελεί η οικονομική «επιτυχία» με κάθε μέσο και με κάθε θυσία (των άλλων)... τερατώδη μητροκτονία της Φύσης, λεηλασία κάθε πηγής ζωής μέχρις αφανισμού κάθε ζωής... πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, σφαγές με το παλαιότατο προσώπιο του πατριωτισμού και του εθνικισμού, και με το νεότατο τοιούτο του ανθρωπισμού... φανατική μισαλλοδοξία για ιδέες, πρόσωπα, φυλές, που ιδανικό «τέλος» και σκοπός της είναι ο ολοκληρωτικός αφανισμός των «άλλων»...

Αντίδοτο για τα αδιέξοδα, τις απογοητεύσεις, την πνιγμονή: τα ναρκωτικά, με την τραγική ψευδαίσθηση πως θα τους χαρίσουν διέξοδο, ανάσες, «γοητείες».

Συζητώντας, χρόνια τώρα, με νέους του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, άκουγα πως παίρνοντας τη «δόση» τους, «ένιωθαν να σηκώνονται πάνω απ' τη γη», να γίνονται «δυνατοί και μοναδικοί». Και, αυτή την πλασματική «δύναμη», τη δοκιμάζουν σε βία και βανδαλισμούς – εκπαιδευμένοι ήδη από την γύρω τους βιοτική βία, που την υπερπροβάλλουν οι μικρομεγάλες οθόνες, μαζί με αμέτρητες ταινίες, όπου οι πάντες «βιάζουν» τους πάντες, όπου πυρπολούνται και αφανίζονται τα πάντα, εκτός απ' τον Ένα, τον «σταρ» που, επιπλέον, κερδίζει και το «κορίτσι». Τέτοιοι «σούπερμεν» νομίζουν πως γίνονται κι αυτοί. Και, επιπλέον, δικαιωμένοι εκδικητές για όσα τους «ξενέλασαν» και όσα δεν απόχτησαν...

Αυτό το πλέγμα απογοητεύσεων, ψευδαισθήσεων, εκδίκησης, κενού, γεμίζει τις έρευνες και τις στατιστικές.

Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει. Αλλά αυτοί δεν γίνονται «σταρ» στις μικρές οθόνες και στα «παράθυρα». Απλώς προσπαθούν να είναι «έτοιμοι και ώριμοι». Και, αυτό, είναι το καλύτερο «Millennium»...

Από την εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ

SCHOOLDOCTOR

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους.
 - β. Ένα μέρος της νεολαίας, ευκαταφρόνητο, ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες.
 - γ. Πάμπολλοι ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες και επαναπαύονται.
 - δ. Το ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας γίνεται εξαιτίας των νεότερων μελών της.
 - ε. Η τεχνολογία απομονώνει τους χρήστες της από τον γύρω κόσμο.

Μονάδες 10

2. «Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει». Ποιά θέση διατυπώνει ο συγγραφέας στο παραπάνω απόσπασμα;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. α. Να δώσετε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο.

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στην παρακάτω παράγραφο: «Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί ... και τα χαρτζιλίκια».

Μονάδες 5

2. α. **Παραβατική – προλήψεις – ψυχαγωγία – τελειοποίηση– ανεργίας:** Να βρείτε και να γράψετε σε ποια συνθετικά μέρη χωρίζονται οι παραπάνω λέξεις. Επίσης για καθεμιά από τις λέξεις αυτές να δώσετε μία σύνθετη που να έχει το ίδιο δεύτερο συνθετικό.

Μονάδες 5

- β. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της παρακάτω παραγράφου: «Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται ... εγώ με το σπαθί μου». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, σε 120 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο συγγραφέας αναφέρει, ότι ένα μέρος της νεολαίας εμφανίζει παραβατική συμπεριφορά, κυρίως με πράξεις βίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών.

α. Πού οφείλεται η παραβατική αυτή συμπεριφορά των νέων;

β. Ποιοί μηχανισμοί άμυνας μπορούν να ενεργοποιηθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της νεανικής παραβατικότητας;

Υποθέστε ότι θα εκφωνήσετε το κείμενό σας σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου σας με θέμα «Νεανική παραβατικότητα» (450 – 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1.

α. → Λ, β. → Λ, γ. → Σ, δ. → Λ, ε. → Σ

2. Ο συγγραφέας στο παραπάνω απόσπασμα πιστεύει ότι τα περισσότερα παιδιά δεν πλήττονται από τον κίνδυνο των ναρκωτικών, αλλά τον αντιμετωπίζουν. Παλεύοντας με τις αντιξοότητες της κοινωνίας προσπαθούν να δώσουν στη ζωή τους ποιότητα και να εκμεταλλευτούν τα αγαθά που μπορούν να κερδίσουν απ' αυτή. Δεν θέλουν να την κάνουν στείρα, αλλά γόνιμη και δημιουργική. Με άλλα λόγια επιθυμούν η παρουσία τους σ' αυτόν τον κόσμο να μην είναι απλά ύπαρξη, αλλά να συζητηθεί από τους συνανθρώπους τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- 1.α. "Τα ναρκωτικά, η βία και οι επιπτώσεις τους στη νεολαία".
ή "Η κατάπτωση της σημερινής νεολαίας".
ή "Τα ναρκωτικά: Ένα φλέγον ζήτημα της εποχής μας".

- 1.β. "Μια λανθασμένη εκτίμηση των Ελλήνων γονιών".

- 2.α. παραβατική: παρά + βαίνω / συμβατικός
προλήψεις: προ + λαμβάνω / κατάληψη
ψυχαγωγία: ψυχή + άγω / συναγωγή
τελειοποίηση: τέλειος + ποιώ / ωραιοποίηση
ανεργίας: αστερητικό + έργο / συνεργός

- 2.β. Ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου είναι σύγκριση-αντίθεση, γιατί συγκρίνεται "η εποχή μας" με τη "μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα".

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

1. Ο συγγραφέας στην αρχή του κειμένου αναφέρει ένα βασικό λάθος των Ελλήνων γονιών, το ότι πιστεύουν πως έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους προς τα παιδιά τους πληρώνοντας τα δίδακτρα και τα χαρτζιλίκια τους. Αληθινά προβλήματα των νέων θεωρεί την χρήση των ναρκωτικών και της βίας, τα οποία, σύμφωνα με στατιστικές έχουν φτάσει σε υψηλά ποσοστά. Πιστεύει πως σφάλουν όσοι χωρίς σκέψη ρίχνουν την ευθύνη στους νέους. Αληθινές αιτίες θεωρεί άλλες: Την κοινωνία της αφθονίας, τη διάλυση των οικογενειών, την υποβάθμιση των ερωτικών σχέσεων, την πρόοδο της τεχνολογίας και τον «κοσμοπολιτισμό». Οι νέοι απογοητεύονται από όλα αυτά, οι «μεγάλοι» δεν τους βοηθούν κι έτσι καταφεύγουν στα ναρκωτικά, που τους γεμίζουν ευχάριστες ψευδαισθήσεις. Το κείμενο κλείνει με την πεποίθηση του συγγραφέα πως οι περισσότεροι νέοι δεν επηρεάζονται από τα παραπάνω, αλλά βέβαια αυτοί δεν είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

2. Δεδομένο: Μέρος της νεολαίας εμφανίζει παραβατική συμπεριφορά, κυρίως με πράξεις βίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών.
Ζητούμενα: (α) Αίτια αυτής της συμπεριφοράς.
(β) Τρόποι αντιμετώπισης αυτής της συμπεριφοράς.

Πρόλογος: Προσφώνηση.
Ανάπτυξη του δεδομένου.
Συνοπτική παρουσίαση των ζητουμένων.

Κύριο μέρος:

- άτομο
 - χαμηλό πνευματικό επίπεδο
 - αδιαφορία για ό,τι συμβαίνει γύρω του
 - ανασφάλειες, ψυχολογικά προβλήματα
- (α) Αίτια
 - θεσμοί - φορείς
 - ΜΜΕ: προπαγάνδα, προβολή αρνητικών προτύπων
 - Οικογένεια: κρίση θεσμού, χάσμα γενεών
 - Πολιτεία: αναξιοκρατία, ασυνέπεια λόγων και έργων, έλλειψη ευκαιριών στους πολίτες
 - κοινωνία
 - τεχνοκρατική αντίληψη, ψυχρή εκλογίκευση των πάντων
 - πολυπλοκότητα κοινωνιών (γρήγοροι ρυθμοί, καταϊγισμός μηνυμάτων)
 - αστικοποίηση: ανωνυμία, μαζοποίηση, καλλιέργεια επιθετικότητας, αποξένωση

- άτομο
 - κατάλληλη παιδεία, κριτική σκέψη
 - κοινωνική συνείδηση, ωριμότητα
 - καλλιέργεια πολύπλευρων ενδιαφερόντων
 - δημιουργική αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου
- (β) Τρόποι αντιμετώπισης
 - υπεύθυνη αγωγή από
 - οικογένεια
 - σχολείο
 - ΜΜΕ
 - Πολιτεία
 - κοινωνία
 - ισόρροπη ανάπτυξη ηθικοπνευματικού και υλικοτεχνικού πολιτισμού
 - οικολογική συνείδηση

Επίλογος: Ανακεφαλαίωση - Συμπέρασμα.
Ευχή.
Αποφώνηση.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Β' ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ

2008

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Άγγελος Τερζάκης
Προσανατολισμός στον αιώνα
Έλεγχος της δημοκρατικής ιδέας

Στη ζωή των λαών έρχεται κάποια στιγμή όπου από έναν αστάθμητο συνειρμό περιστάσεων, το κοινωνικό σύνολο καλείται να δώσει εξετάσεις και ν' αποδείξει αν είναι ώριμο για τη Δημοκρατία. Δεν πρόκειται εδώ για τις ξεκάθαρες εκείνες περιπτώσεις όπου δημοκρατικό και ολιγαρχικό καθεστώς αναμετριώνται, μπαίνουν και τα δύο στην ψηφοδόχο και περιμένουν το αποτέλεσμα της εκλογής. Μήτε για τις άλλο τόσο **ξεκάθαρες**, δυναμικές έστω, αναμετρήσεις των οδοφραγμάτων. Εκεί, ο πολίτης ξέρει καλά ανάμεσα σε τι έχει να διαλέξει. Πρόκειται για τις θολές, τις ύπουλες καταστάσεις, όπου πίσω από τις λέξεις κρύβονται έννοιες φευγαλέες, όπου άλλο ζητάς κι άλλο βρίσκεις, όπου διαλέγεις χωρίς να ξέρεις τι ακριβώς διαλέγεις. Η εποχή μας, μέγας διδάσκαλος στις διφορούμενες έννοιες, διαπρέπει και σε τέτοιες **απατηλές** προτάσεις εκλογής.

Πολλοί-δεν θα πούμε οι περισσότεροι-νομίζουν πως η Δημοκρατία είναι ένα πολίτευμα. Δεν ξέρουν πως πρόκειται γι' **απόληξη** κι όχι γι' αφετηρία. Δημοκρατία σημαίνει αναβαθμός πολιτισμού. Προϋποθέτει πολλά πράγματα, όχι απλώς έναν ιδεολογικό προσανατολισμό ή μια κατεύθυνση του γούστου. Γίνεσαι άξιος να υψωθείς ως τη δημοκρατική ιδέα, όταν έχεις πριν διανύσει κάποια στάδια εσωτερικού εκπολιτισμού. Μια Δημοκρατία στους Κάφρους είναι αδιανόητη, ενώ είναι νοητά εκεί όλα τ' άλλα καθεστώτα, ολιγαρχικά, απολυταρχικά, ιδιαίτερα τ' αριστοκρατικά, γιατί η αριστοκρατία είναι έννοια σχετική, εξαρτημένη στενά από τοπικούς όρους και ήθη. Οι φύλαρχοι είναι μια αριστοκρατία. Η Δημοκρατία δεν ξέρει φυλάρχους κι αυτό είναι βέβαια παρακινδυνευμένο, γιατί μπορεί να **κλονίσει** την έννοια της φυσικής ιεραρχίας, όταν η πειθαρχία δεν είναι εσωτερική, όταν δηλαδή τα άτομα δεν έχουν ακόμα αξιωθεί να φτάσουν στο επίπεδο πολιτισμού όπου ο πολίτης **προσηλώνεται** σε γενικές ιδέες όχι παραμορφωμένες σε φόβητρα.

Κάθε φορά που εκδηλώνεται ή που υποβόσκει μια κρίση της δημοκρατικής ιδέας, πρέπει να ψάχνουμε να βρούμε αν τα αίτια είναι εξωτερικά ή εσωτερικά, μ' άλλα λόγια αν φταίνε οι ιστορικές συνθήκες ή μήπως υπάρχει μια ανεπάρκεια οργανική μέσα στα άτομα-φορείς της ιδέας. Βέβαια οι συνθήκες αυτές δεν είναι απόλυτες· ιδιαίτερα η δεύτερη. Δεν φταίνε ποτέ όλοι για την **κάμψη** της δημοκρατικής αρετής. Επειδή όμως οι λαοί σαν ιστορικές μονάδες χαρακτηρίζονται από την πλειοψηφία τους, ή -στο πρακτικό επίπεδο-έστω και από τη σχετική πλειοψηφία, σε περίπτωση τέτοια πρέπει ν' αναρωτιόμαστε μήπως υστερεί κάτι στην ίδια την ωριμότητα των λαών αυτών. Μήπως δεν έχει **συμπληρωθεί** η διαδρομή που θα τους έκανε άξιους της Δημοκρατίας.

Είναι πάντοτε επικίνδυνο να γενικεύει κανένας, αλλά και η δειγματοληψία δεν μπορεί να καταργηθεί σε μέθοδος. Μου έχει τύχει πάμπολλες φορές, σε συζήτηση όχι διαλογική αλλά σε κύκλο, ν' ακούσω κάποιον να λέει, όταν οι διαπιστώσεις φαίνονται να φτάνουν σε αδιέξοδο: «Μωρέ εμάς μας χρειάζεται δικτατορία!» –και δυο-τρεις άλλοι γύρω να συμφωνούν, κουνώντας επιδοκιμαστικά τα κεφάλια τους. Τότε κάτι μαραίνεται μέσα μου, με κυριεύει αθυμία. Όχι γιατί οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται, κατά τη γνώμη μου, σε πλάνη. Αλλά γιατί βλέπω πόσο εύκολα απεμπολούν τα άτομα τις ελευθερίες τους, τα ευγενέστερα δικαιώματά τους, ό,τι με τόσους αγώνες έχει κατακτηθεί στο μάκρος της ιστορίας, με τόσο αίμα. Απεμπολούν δηλαδή την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Και πόσο είναι πρόθυμοι οι άνθρωποι να την ανταλλάξουν με μιαν αβασάνιστη, κοντόθωρη, χαμηλή **αμεριμνησία**, που δεν τους εξασφαλίζει–όπως νομίζουν–τα κεκτημένα, αλλά που τους δίνει την ψευδαίσθηση πως τα εξασφαλίζει. Γιατί κανένας, κι ο πιο ανιστόρητος, δεν μπορεί να μην ξέρει ότι τα τέτοια καθεστώτα, τ' αυταρχικά, τα πιεστικά, έχουν κακό τέλος, και πως τη στιγμή της ανατροπής τους ο σπασμός κλονίζει συθέμελα, συνεπαίρνει τα πάντα, παράνομα και νόμιμα μαζί, ένοχα κι αθώα.

Για να γίνει ένας λαός **άξιος** της Δημοκρατίας, πρέπει να πάψει πρώτα να πιστεύει στο χωροφύλακα. Να βλέπει σ' αυτόν το σύμβολο της εξουσίας κι όχι την ενσάρκωσή της. Να μην τον κρίνει απαραίτητο στο κάθε του βήμα, επιτηρητή και παιδαγωγό. Ένας λαός άξιος της Δημοκρατίας δίνει εξετάσεις καθημερινά, όχι μονάχα μπροστά στην κάλπη· δίνει εξετάσεις στα πιο μικρά πράγματα της καθημερινής ζωής: σέβεται τη θέση του στην «ουρά», προσέχει να μην ενοχλεί το διπλανό του, πιστεύει πως έχει πρώτα καθήκοντα κι έπειτα δικαιώματα. Η κοινωνική αγωγή είναι αναγκαία προϋπόθεση της Δημοκρατίας. Όταν ακούω τους παραπάνω κυρίους να λένε πως τους χρειάζεται δικτατορία, χαμογελώ μέσα μου, παρ' όλη μου την **αθυμία**, γιατί συλλογίζομαι πως δεν το καταλαβαίνουν τι λένε πραγματικά: ότι τους λείπει η αγωγή. Πώς μπορεί να νοηθεί Δημοκρατία δίχως το σεβασμό του διπλανού σου;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Ο συγγραφέας αναφέρει ότι η δημοκρατία προϋποθέτει κάποια στάδια εσωτερικού εκπολιτισμού.
 - β. Η κρίση της δημοκρατικής ιδέας οφείλεται μόνο σε μια εσωτερική ανεπάρκεια των πολιτών.
 - γ. Ο συγγραφέας κυριεύεται από αθυμία όταν τα άτομα εύκολα απεμπολούν τις ελευθερίες και τα δικαιώματά τους.
 - δ. Η κοινωνική αγωγή δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση της δημοκρατίας.
 - ε. Ένας λαός άξιος της δημοκρατίας δίνει εξετάσεις μόνο μπροστά στην κάλπη.

Μονάδες 10

2. «Κάθε φορά που εκδηλώνεται ή υποβόσκει μια κρίση της δημοκρατικής ιδέας, πρέπει να ψάχνουμε να βρούμε τα αίτια». Να επιχειρήσεις να βρεις και να αναφέρεις τουλάχιστον τρία αίτια μελετώντας το κείμενο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
απατηλές, κλονίσει, προσηλώνεται, συμπληρωθεί, αθυμία.

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε ένα αντώνυμο (αντίθετο) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
απόληξη, ξεκάθαρες, άξιος, κάμψη, αμεριμνησία.

Μονάδες 5

2. α. Ποια συλλογιστική πορεία–παραγωγική ή επαγωγική– ακολουθεί ο συγγραφέας στο παραπάνω κείμενο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την τρίτη παράγραφο: «Κάθε φορά ...της δημοκρατίας», και έναν πλαγιότιτλο για την τελευταία παράγραφο: «Για να γίνει ... του διπλανού σου;».

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 20

2. Η δημοκρατία θεωρείται το κορυφαίο πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης μιας χώρας.

- Ποια η προσφορά του δημοκρατικού πολιτεύματος στο άτομο και στην κοινωνία;
- Πώς μπορούμε να διαμορφώσουμε πολίτες με δημοκρατική συνείδηση;

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας για τα παραπάνω σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας (450 - 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. α. Σ
β. Λ
γ. Σ
δ. Λ
ε. Λ
2. α. Οι άνθρωποι απεμπολούν την αξιοπρέπειά τους.
β. Οι πολίτες αποδίδουν κυρίαρχο ρόλο στην αστυνόμευση.
γ. Η παιδεία, η ουσιαστική μόρφωση, απουσιάζει.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

- 1.α. **απατηλές:** κίβδηλες
κλονίσει: ταραξίζει
προσηλώνεται: συγκεντρώνεται
συμπληρωθεί: ολοκληρωθεί
αθυμία: στεναχώρια
- 1.β. **απόληξη:** έναρξη
ξεκάθαρες: ασαφείς
άξιος: ανάξιος
κάμψη: ακμή
αμεριμνησία: φροντίδα

2α. Η συλλογιστική πορεία του συγγραφέα είναι **επαγωγική**, καθώς στην πρώτη παράγραφο παρουσιάζει τη θέση του – συμπέρασμα και στη συνέχεια προσκομίζει το αποδεικτικό του υλικό (προκείμενες). Η θέση του, που διατυπώνεται με τη μορφή ρητορικού ερωτήματος (*είναι οι πολίτες ώριμοι για τη Δημοκρατία;*) είναι μια **γενική διαπίστωση**, ενώ οι προκείμενες που ακολουθούν είναι **ειδικές περιπτώσεις** που καταλήγουν στο συμπέρασμα πως οι πολίτες, σε πολλές περιπτώσεις είναι ανώριμοι να απολαύσουν αλλά και να συμμετέχουν ενεργά στη Δημοκρατία. Πρέπει να επισημάνουμε ότι ο συλλογισμός είναι αντεστραμμένος, δηλαδή προηγείται το γενικό συμπέρασμα και ακολουθούν οι ειδικές προκείμενες, ωστόσο, επειδή μας ενδιαφέρει η πορεία με την οποία προχωρά ο νους και όχι η σειρά με την οποία έχει γραφεί ο συλλογισμός, γι' αυτό το λόγο τον χαρακτηρίζουμε επαγωγικό.

2.β.

1. Τα αίτια για την παρακμή της Δημοκρατίας είναι ιστορικά αλλά και ατομικά.
2. Η κοινωνική αγωγή προϋπόθεση της Δημοκρατίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1.

Ο λογοτέχνης Άγγελος Τερζάκης στο κείμενο του αναφέρεται στη σχέση των πολιτών με τη Δημοκρατία. Αρχικά, δηλώνει ότι ο λαός σε διάφορες περιόδους οφείλει να αποδεικνύει τη δημοκρατική του ωριμότητα. Η δημοκρατία προαπαιτεί εσωτερική πειθαρχία και αφοσίωση σε υψηλές ιδέες από τους πολίτες. Ωστόσο, σε κάθε κρίση της είναι σωστό να αναρωτιέται ο πολίτης μήπως ο ίδιος δεν είναι άξιος ακόμη του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ο δοκιμιογράφος απογοητεύεται όταν διαπιστώνει την ευκολία με την οποία απορρίπτουν κάποιοι το δημοκρατικό πλαίσιο και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Στην πραγματικότητα, κανείς δεν επιθυμεί την ολιγαρχία. Καταλήγει, υποστηρίζοντας ότι, για να κριθεί ένας λαός άξιος της Δημοκρατίας, θα πρέπει να ελέγχεται κυρίως στην ιδιότητα του αλληλοσεβασμού και την κοινωνική του παιδεία.

2.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο.
Ύφος: επίσημο
Ρηματικά πρόσωπα: α΄ πληθυντικό, γ΄ ενικό – πληθυντικό.
Τίτλος: “Το μεγαλείο της Δημοκρατίας”
Πρόλογος: Αφορμή ένα επίκαιρο γεγονός, όπως, για παράδειγμα, η κύρωση από το ελληνικό κοινοβούλιο της Συνθήκης της Λισσαβόνας.

Α΄ Ερώτημα: Η προσφορά της Δημοκρατίας στο άτομο και την κοινωνία.

- Πολιτικός – κοινωνικός τομέας: διασφάλιση πολιτικών δικαιωμάτων, κατοχύρωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, εξάλειψη κοινωνικών ανισοτήτων, κοινωνική συνοχή και ευημερία.
- Στον οικονομικό τομέα: ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα, ενεργοποίηση ιδιωτικής πρωτοβουλίας, οικονομική άνθηση.
- Στον πνευματικό και πολιτιστικό τομέα: ελευθερία σκέψης – έκφρασης, ανταλλαγή απόψεων, πνευματική πρόοδος, ελεύθερη διακίνηση πολιτιστικών μηνυμάτων, πολιτιστική άνθηση.

Β΄ Ερώτημα: Πώς μπορούμε να διαμορφώσουμε πολίτες με δημοκρατική συνείδηση;

- Δημοκρατική παιδεία: ορθή πολιτικοποίηση, ανθρωπιστική εκπαίδευση, αναβάθμιση του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων.
- Έλεγχος από τα Μ.Μ.Ε. των κομμάτων και του Κοινοβουλίου, ανάδειξη προβλημάτων, δυσλειτουργιών και παρατυπιών. Πληροφόρηση του λαού και καθοδήγηση.
- Οι πνευματικοί άνθρωποι οφείλουν να καθοδηγούν το λαό, να τον μορφώνουν και να τον αφυπνίζουν.

Επίλογος: Ευχή για εμβάθυνση της Δημοκρατίας και κάλεσμα στους πολίτες να αναλάβουν ενεργότερο ρόλο, καθώς η Δημοκρατία στηρίζεται αποκλειστικά σε αυτούς.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. (ΟΜΑΔΑ Α΄)

2009

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Για τα παιδιά της ψηφιακής εποχής το κινητό τηλέφωνο ήλθε σαν μια φυσιολογική εξέλιξη. Συνηθισμένα να πληκτρολογούν με τα δύο χέρια σε παιχνιδομηχανές, πήραν στη χούφτα τους το κινητό και ξανάστησαν τη χαμένη γειτονιά. Οι αποστάσεις μέσα από τους κατακλυσμένους με αυτοκίνητα δρόμους **εκμηδενίστηκαν**, οι φίλοι βρέθηκαν δίπλα και οι ξένοι «κρατιούνται σε απόσταση» με το να μιλούν σε κάποιον άλλο, όταν δε θέλουν την **προσέγγισή** τους. Όσο για το τι λένε; Δεν χρειάζεται κανείς να το ξέρει, οσοδήποτε επιπόλαιο, ερωτικό ή χυδαίο είναι. Το πληκτρολογούν σε γραπτά μηνύματα, χρησιμοποιώντας συντομογραφίες που μόνο οι ίδιοι γνωρίζουν.

Κοινωνιοψυχολόγοι που προσπάθησαν να αποκρυπτογραφήσουν αυτόν το επικοινωνιακό κυβερνοχώρο, ανακάλυψαν ότι τα γραπτά μηνύματα των κινητών είναι πολύ πιο εύγλωττα από ό,τι νομίζουμε και χαρακτηρίζουν τους κατόχους τους. Οι δημιουργικοί τύποι παιδιών χρησιμοποιούν καινοτόμες **συντμήσεις** λέξεων και αργκό¹, διαμορφώνουν ειδικά τις ρυθμίσεις και τους ήχους του κινητού τους με μεγάλη ευκολία. Τα παιδιά που έχουν μέλλον ως δάσκαλοι και υπάλληλοι είναι ορθογράφοι, γνωρίζουν πάντα που έχουν το κινητό τους και συνηθίζουν να το μαγκώνουν μεταξύ σαγονιού και ώμου. Όσα έχουν μέλλον σε επαγγέλματα εξουσίας (στρατιωτικοί, νομικοί), χρησιμοποιούν πάντα κεφαλαία γράμματα, δεν κόβουν τις λέξεις, γράφουν με συντομία, έχουν ηχηρά μηνύματα και μιλούν δυνατά στο κινητό μέσα στο λεωφορείο ή στο μετρό. Τέλος, όσα προδιαγράφονται για κοινωνικό έργο (νοσοκόμοι, βρεφοκόμοι), χρησιμοποιούν πάντα μικρά γράμματα, χαμηλώνουν την ένταση του ήχου ή ε-νεργοποιούν τη δόνηση για να μην ενοχλούν και προσθέτουν στα μηνύματά τους πολλά γραφιστικά συμπληρώματα – όπως χαμογελαστά προσωπάκια.

Οι λόγοι, λοιπόν, που όλα τα παιδιά θέλουν ένα κινητό είναι, για να χτίζουν τον ιδιαίτερο κόσμο τους, να συμμετέχουν σε ιδεατές² γειτονιές μέσα από τα δίκτυα, να είναι κοινωνικά καταξιωμένα στα μάτια των συνομηλίκων τους, να κάνουν πλάκα — ή και αντιγραφή — την ώρα του μαθήματος, να ξεφεύγουν από το **διαρκή** έλεγχο των γονιών τους. Οι λόγοι που οι γονείς τους σκέπτονται ή προστρέχουν να τους το προμηθεύσουν είναι συνήθως οι ... αντίστροφοι. Οι γονείς της δεκαετίας του 2000 μεγαλώνουν τα παιδιά τους σε έναν διαρκώς πιο αγχωτικό και θυμωμένο κόσμο. Τι πιο φυσικό λοιπόν από το να θέλει ο κάθε γονιός να βρίσκεται άμεσα «κοντά» στο παιδί του, όπου κι αν βρίσκεται αυτό, όποια στιγμή και για ό,τι συμβεί;

Τα παιδιά θα κάνουν το παν να **μετατρέψουν** το κινητό από όργανο ελέγχου σε όργανο απελευθέρωσης. Οι γονείς θα έχουν μεν την ψευδαίσθηση ότι «είναι κοντά», αλλά τα παιδιά θα βρίσκονται όπου θέλουν, με όποιον θέλουν και θα επικοινωνούν ανεξέλεγκτα με άτομα που δε γνωρίζουμε. Αυτό το όργανο που τους δωρίζουμε ως «συσκευή εντοπισμού», γίνεται στα χέρια τους μοχλός αντίδρασης, αποσταθεροποι-

¹ αργκό: συνθηματική γλώσσα που διαφοροποιείται από την κοινώς αποδεκτή και καθιερωμένη γλώσσα

² ιδεατές: νοητές, ιδανικές, φανταστικές

ησης του σχολικού περιβάλλοντος και ανάπτυξης μιας προσωπικότητας, που θα αποφεύγει να αντιμετωπίζει τον κόσμο «πρόσωπο με πρόσωπο». Οι ειδικοί σε όλες τις μεγαλουπόλεις του κόσμου τονίζουν ότι το κινητό τηλέφωνο στα παιδικά χέρια μετατρέπεται σε εργαλείο προσβολής των συμμαθητών πίσω από την ανωνυμία μηνυμάτων, αλλά και σε δέλεαρ³ για βιαιοπραγία και ληστεία εις βάρος των παιδιών που το φέρουν επιδεικτικά.

Δημοσίευμα από τον ημερήσιο Τύπο σε διασκευή

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (90-110 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Για κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **ΣΩΣΤΟ** ή **ΛΑΘΟΣ**, σύμφωνα με το κείμενο.

- α)** Το κινητό τηλέφωνο αποτελεί για τα παιδιά φυσιολογική εξέλιξη των παιγνιδιών τους.
β) Οι κοινωνιοψυχολόγοι ανακάλυψαν ότι τα γραπτά μηνύματα των κινητών τηλεφώνων είναι δυσνόητα μεταξύ των παιδιών.
γ) Τα παιδιά θέλουν κινητό τηλέφωνο μόνο για να επικοινωνούν και να κάνουν την πλάκα τους.
δ) Οι γονείς θεωρούν τα κινητά τηλέφωνα όργανα ελέγχου των παιδιών τους.
ε) Το κινητό τηλέφωνο βοηθά τα παιδιά να αντιμετωπίζουν τον κόσμο «πρόσωπο με πρόσωπο».

Μονάδες 15

- B2.** Με βάση το κείμενο και σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων να αιτιολογήσετε με ποιον τρόπο:

«Τα παιδιά θα κάνουν το παν να μετατρέψουν το κινητό από όργανο ελέγχου σε όργανο ελέγχου σε όργανο απελευθέρωσης».

Μονάδες 5

- B3.** **α)** Να εντοπίσετε και να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τα μέρη της δομής της πρώτης παραγράφου.

Μονάδες 6

- β)** Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο.

Μονάδες 4

- B4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τις λέξεις της στήλης A και δίπλα σε κάθε μία τη συνώνυμή της από τη στήλη B. Δύο λέξεις από τη στήλη B περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ A	ΣΤΗΛΗ B
1) εκμηδενίστηκαν	α) συντομεύσεις
2) προσέγγιση	β) τροποποιήσουν
3) συντμήσεις	γ) απλουστεύσεις
4) διαρκή	δ) εξαφανίστηκαν
5) μετατρέψουν	ε) μονομερή
	στ) πλησίασμα
	ζ) συνεχή

Μονάδες 5

³ δέλεαρ: αυτό που παρασύρει κάποιον

Γ. Στην εποχή μας το κινητό τηλέφωνο αποτελεί ένα ευρύτατα διαδεδομένο τεχνολογικό αγαθό. Ωστόσο, αρκετές είναι και οι αρνητικές επιδράσεις από τη χρήση του.

Σε ένα άρθρο, που θα δημοσιεύσετε στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε στις αρνητικές συνέπειες της χρήσης του κινητού τηλεφώνου, ιδιαίτερα στα άτομα νεαρής ηλικίας και στους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να προστατευθούμε από τις συνέπειες αυτές.

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

Ο αρθρογράφος αναφέρεται στη χρήση του κινητού τηλεφώνου από τους νέους. Αρχικά, θεωρεί πως η χρησιμοποίησή του θυμίζει την αμεσότητα στις σχέσεις των ανθρώπων στην παλιά γειτονιά. Στη συνέχεια παραθέτει έρευνες που συσχετίζουν το πώς χρησιμοποιούν οι νέοι το τηλέφωνό τους με τη μελλοντική τους επαγγελματική σταδιοδρομία. Προχωρώντας, ο αρθρογράφος προσπαθεί να ερμηνεύσει την καθολικότητα της χρήσης του, προσεγγίζοντας το ζήτημα τόσο από τη μεριά των νέων όσο και από αυτή των γονιών. Συμπεραίνει πως τα παιδιά θεωρούν το κινητό τηλέφωνο μέσο απελευθέρωσης και αυτονομίας, ενώ οι γονείς ως τρόπο για να ελέγξουν τα παιδιά τους. Κλείνοντας, περιγράφει τις επιπτώσεις από τη χρήση του κινητού τηλεφώνου ιδιαίτερα στο σχολικό περιβάλλον. (111 λέξεις)

B.1.

- α. ΣΩΣΤΟ
- β. ΛΑΘΟΣ
- γ. ΛΑΘΟΣ
- δ. ΣΩΣΤΟ
- ε. ΛΑΘΟΣ

B.2.

Οι έφηβοι επιδιώκουν να «απογαλακτιστούν», από τη μία, αλλά και να συγκρουστούν, από την άλλη, με ό,τι θεωρούν κατεστημένο. Το κινητό τηλέφωνο, που πολλές φορές τους επιβάλλεται από τους γονείς ως μέσο ελέγχου, γίνεται εργαλείο που τους βοηθά να νιώσουν αυτόνομοι, ανεξάρτητοι αλλά και τους βάζει σε πειρασμό για μικρές ή πιο σοβαρές παραβατικές πράξεις. Έτσι, με αυτήν την «αθώα» ή πραγματική επανάσταση νιώθουν πως ξεφεύγουν από τον έλεγχο, ότι ανοίγουν τα φτερά τους και οδηγούνται στην ενηλικίωση.

B.3.

- α) Θεματική περίοδος: «Για τα παιδιά ... φυσιολογική εξέλιξη».
Σχόλια – λεπτομέρειες: «Συνηθισμένα να ... οι ίδιοι γνωρίζουν».
- β) Η χρήση του κινητού τηλεφώνου καθρέφτης για τη μελλοντική επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων.

B.4.

εκμηδενίστηκαν = εξαφανίστηκαν
προσέγγιση = πλησίασμα
συντμήσεις = συντομεύσεις
διαρκή = συνεχή
μετατρέψουν = τροποποιήσουν

Γ.

Δεδομένα: Το κινητό τηλέφωνο ένα ευρύτατα διαδεδομένο τεχνολογικό αγαθό.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο σε σχολική εφημερίδα.

- Τίτλος
- Ύφος: οικείο, σοβαρό αλλά και πιο χαλαρό – χιουμοριστικό.
- Ρηματικά πρόσωπα: κυρίως α΄ πληθυντικό, γ΄ ενικό και πληθυντικό.
- Γλώσσα: κυριολεκτική, ωστόσο είναι επιτρεπτή και η περιορισμένη χρήση φράσεων αργκό.

Ζητούμενα:

- α) Ποιες είναι οι αρνητικές συνέπειες από τη χρήση του κινητού τηλεφώνου, ιδιαίτερα στα άτομα νεαρής ηλικίας και
- β) πώς μπορούμε να προστατευθούμε από τις αρνητικές συνέπειες.

«ΠΟΣΑ ΚΙΝΗΤΑ ΕΧΕΤΕ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ;»

«ΚΑΝΕ ΑΝΑΠΑΝΤΗΤΗ, ΜΗ ΣΤΕΙΛΕΙΣ SMS...»

Πρόλογος: Αναφορά σε μία στατιστική έρευνα από την οποία προκύπτει πως οι Έλληνες κατέχουμε το ευρωπαϊκό ρεκόρ στην κατοχή κινητών τηλεφώνων. Σύντομη αναφορά στα θετικά που προκύπτουν από τη χρήση τους.

Μετάβαση: Τα όποια θετικά στοιχεία επέφερε η χρήση του κινητού τηλεφώνου δε θα πρέπει να μας αποπροσανατολίσουν από τις βλαβερές συνέπειες που προκαλεί.

Α΄ Ζητούμενο:

- Επιπτώσεις στην υγεία. Προβλήματα από την παρατεταμένη χρήση του στη λειτουργία της ακοής. Οι επιστημονικές έρευνες δεν έχουν απενοχοποιήσει την ακτινοβολία που εκπέμπει το κινητό τηλέφωνο, σε σχέση με τη δημιουργία όγκων στον εγκέφαλο ή σε άλλα σημεία του σώματός μας.
- Επιπτώσεις από την υπερβολική χρήση στη μελέτη. Τα νέα παιδιά είμαστε εξαρτημένα από αυτό, θεωρούμε ότι είναι μέρος του σώματός μας. Είναι γεγονός πως πολλοί μαθητές αποπροσανατολίζονται από τις σχολικές και άλλες υποχρεώσεις εξαιτίας του «πειρασμού» του κινητού τηλεφώνου. Η χρήση του, έστω και η κατοχή του την ώρα του μαθήματος αποτρέπει την ομαλή εκπαιδευτική διαδικασία, πόσο μάλλον την ώρα που ο μαθητής προσπαθεί να διαβάσει στο σπίτι του.
- Ευτελίζονται οι κοινωνικές σχέσεις. Πόσοι από εμάς δε στείλαμε τις ευχές μας, πόσοι από εμάς δεν εξομολογηθήκαμε τον έρωτά μας, πόσοι από εμάς δεν ανακοινώσαμε κάτι δυσάρεστο μέσω γραπτού μηνύματος; Το κινητό τηλέφωνο μάς αποτρέπει να δούμε τους άλλους «κατά πρόσωπο».
- Παραβατική συμπεριφορά. Ενοχλητικά μηνύματα, φάρσες, απειλές, εκβιασμοί, χρήση της βιντεοκάμερας του κινητού τηλεφώνου για να καταγράψουν ορισμένοι νέοι κακόγουστα αστεία, δήθεν «πλάκες», παραβατικές ενέργειες, ερωτικές σκηνές που κυκλοφορούν αργότερα σε ιστοσελίδες του διαδικτύου. Κλοπές κινητών τηλεφώνων από άτομα που δεν μπορούν να αγοράσουν δικό τους τηλέφωνο.

- Υψηλό κόστος χρήσης. Πολλά νέα παιδιά ανανεώνουν το κινητό τους τηλέφωνο με απίστευτους ρυθμούς, επιβαρύνοντας τους γονείς τους με ένα δυσβάστακτο κόστος. Πέφτοντας θύματα της καταναλωτικής νοοτροπίας περιστρέφουν τα ενδιαφέροντά τους γύρω από το κινητό τηλέφωνο, τα συμπαραμαρτούντα του, τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας, αγνοώντας άλλα ζητήματα που άπτονται του κοινωνικού προβληματισμού, της πολιτικής, της ψυχαγωγίας.

Μετάβαση: Οι κίνδυνοι είναι αρκετοί και απαιτούν μια πιο λογική προσέγγιση της χρήσης των κινητών τηλεφώνων.

Β΄ Ζητούμενο:

- Παιδεία. Γονείς και σχολείο οφείλουν να βοηθήσουν, όχι βέβαια με τη μέθοδο του πειθαναγκασμού, τα νέα παιδιά, ώστε να ανακαλύψουν τη «χρυσή» μεσότητα. Δεν είμαστε υπέρ της καθολικής απαγόρευσης των κινητών αλλά ούτε και της υπερβολικής χρήσης τους. Γόνιμος διάλογος, ανθρωπιστική μόρφωση και καλλιέργεια. Έχουν ήδη θεσπιστεί κανόνες στη σχολική κοινότητα για τη χρήση των κινητών τηλεφώνων, επομένως αρκεί να εφαρμοστούν καθολικά και από τους μαθητές αλλά και από τους καθηγητές, που πρέπει με τη στάση τους να δώσουν το παράδειγμα στη νέα γενιά.
- Επιστημονική κοινότητα. Παρακάμπτοντας τα οικονομικά συμφέροντα, η επιστημονική κοινότητα οφείλει να τονίσει με εμφατικό τρόπο τους κινδύνους που απορρέουν από τη χρήση των κινητών τηλεφώνων. Διαλέξεις, ανακοινώσεις, δημοσιεύσεις.
- Μεταφορά των κεραιών κινητής τηλεφωνίας από σχολεία, παιδικές χαρές, πάρκα, αθλητικούς χώρους υπό την αιγίδα των δήμων, των νομαρχιών και της Πολιτείας.

Επίλογος:

Είναι ανάγκη να γίνει ένα καινούριο ξεκίνημα που θα επαναπροσδιορίζει τη σχέση μας με το κινητό τηλέφωνο. Πρόταση προς το δεκαπενταμελές μαθητικό συμβούλιο να αναλάβει ενεργό ρόλο για τον περιορισμό της χρήσης των κινητών τηλεφώνων στο σχολικό περιβάλλον.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. Α΄ ΟΜΑΔΑΣ

2010

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ

Ας **φανταστούμε** για μια στιγμή ότι έρχεται στον κόσμο ένας άνθρωπος που έζησε πριν από διακόσια χρόνια σε μια πολιτισμένη χώρα του δυτικού κόσμου, και ότι βρίσκεται ξαφνικά την ώρα της μεγάλης κίνησης στο κέντρο μιας σημερινής μεγαλούπολης. Ποια θα είναι η πρώτη εντύπωση που θα σχηματίσει από την οικουμένη μας;

Κατά τη **γνώμη** μου, θα νοιώσει έκπληξη από την ταχύτητα των κινήσεών μας, των οχημάτων κατά πρώτο λόγο, αλλά και των πεζών στους δρόμους.

Όσοι αναλύουν τις κοινωνικές «δομές» με ιδιαίτερη προσοχή στις οικονομικές συνθήκες θα είναι έτοιμοι να εξηγήσουν το φαινόμενο αυτό με την τελειοποίηση και την κυριαρχία της «μηχανής» σε όλους τους ανθρώπινους χώρους. Από την ώρα που μπήκε θριαμβευτικά στο κύκλωμα της παραγωγής η μηχανή, άλλαξε ο ρυθμός του κόσμου. Τα πάντα άρχισαν να κινούνται ολοένα πιο γρήγορα, για να συμπιεστεί ο χρόνος, με αποτέλεσμα να πολλαπλασιάζονται ταχύτερα τα προϊόντα και να πέφτει η τιμή τους.

Ό,τι, αν γινόταν με το χέρι και με τα ατελή εργαλεία περασμένων εποχών, θα απαιτούσε ημέρες ολόκληρες, ακόμα και εβδομάδες (π.χ. μια δαντέλα ή μια χαλκογραφία), και θα κόστιζε πανάκριβα, σήμερα χάρη στη μηχανή κατασκευάζεται και πολλαπλασιάζεται σε ελάχιστο χρόνο, επομένως στοιχίζει ασύγκριτα πιο φτηνά από πριν. Στην καταναλωτική κοινωνία της αφθονίας, η ταχύτητα παραγωγής των αγαθών είναι ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος παράγοντας που καθορίζει την ποσότητα και την αξία τους. Το σύνθημα: «καταναλώστε όσο μπορείτε περισσότερα» προϋποθέτει ένα άλλο: «παράγετε όσο μπορείτε περισσότερα και φτηνότερα».

- Καλά οι μηχανές των εργοστασίων, θα πει ο «επισκέπτης μας από το παρελθόν». Αλλά οι άνθρωποι; Εκείνες έχουν λόγο να επιταχύνουν την κίνησή τους, αυτοί όμως γιατί να τρέχουν στους δρόμους με την ψυχή στο στόμα;

Μια λογική απάντηση θα ήταν ότι στους χρόνους μας ο άνθρωπος έγινε πολύ απαιτητικός, χρειάζεται πάρα πολλά πράγματα (μετά το πλυντήριο το διαμέρισμα, και έπειτα το αυτοκίνητο) και για να τα αποκτήσει με έντιμο τρόπο, δε **δουλεύει** μόνο σκληρά, αλλά αναγκάζεται και να τρέχει από τη μια δουλειά στην άλλη, για να προλάβει. Η μια εργασία, η «κύρια», δεν **επαρκεί** πλέον για τα έξοδα του σπιτιού, και προπάντων για την ψυχαγωγία που έγινε πανάκριβη στα μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτό το λόγο όλοι αναζητούν και «βοηθητικές» εργασίες για τις ελεύθερες ώρες. Πώς θα τα καταφέρει άμα δεν τρέξει;

Ωστόσο, το να συμπιέσει κανείς το χρόνο που δεν αποτελείται από σημαντικά γεγονότα για να επιμηκύνει κάποιον άλλο χρόνο που τον περιμένει πλούσιο σε βιώματα «ποιότητας», είναι μια καλή τακτική: επιστρέφω με το ταχύτερο μέσο στο σπίτι από τη δουλειά μου, για ν' απολαύσω μουσική μαζί με αγαπητούς φίλους. Τέτοια δεν είναι η βιασύνη του **σημερινού** ανθρώπου. Αυτή μοιάζει με *άγχος*. Έτσι το τυχόν κέρδος μας από τη συμπίεση του χρόνου το θυσιάζουμε ανώφελα.

Χρονοκτόνους ονομάζουν μερικοί τους ανθρώπους της αγχώδους βιασύνης. Λάθος. Δε «σκοτώνεται» ο χρόνος, αυτοί «σκοτώνουν» την ψυχή τους όταν την καταδικάζουν σ' ένα ασταμάτητο κυνηγητό. Οι άνθρωποι της εποχής μας διαρκώς φεύγουν. Φεύγουν από ποιόν;

- Από τον εαυτό τους. Τρέχουν για να μη τον συναντήσουν και αναγκαστούν να λογαριαστούν μαζί του. Απόδειξη το γεγονός ότι αποστρέφονται την περισυλλογή και τον αργό ρυθμό της ζωής [...].

(Ε.Π. Παπανούτσος, Η κρίση του πολιτισμού μας, Εκδόσεις Νόηση, Αθήνα 2009, σσ. 254-259, Διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της έκτης παραγράφου του κειμένου: «Η μια εργασία, η «κύρια», δεν επαρκεί πλέον για τα έξοδα του σπιτιού, και προπάντων για την ψυχαγωγία που έγινε πανάκριβη στα μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτό το λόγο όλοι αναζητούν και «βοηθητικές» εργασίες για τις ελεύθερες ώρες.».

Μονάδες 15

B2. Η τέταρτη παράγραφος του κειμένου «Ό,τι, αν γινόταν ... και φτηνότερα» αναπτύσσεται με: α) σύγκριση και αντίθεση και β) με παραδείγματα. Να εντοπίσετε τους τρόπους αυτούς στη συγκεκριμένη παράγραφο.

Μονάδες 6

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **φανταστούμε, γνώμη, δουλεύει, επαρκεί, σημερινού** και ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις επόμενες: γρήγορα, επιταχύνουν, λογική, έξοδα, πλούσιο.

Μονάδες 10

B4. Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις – φράσεις του κειμένου: «Για αυτό το λόγο ... » (έκτη παράγραφος), «Ωστόσο, ... » (έβδομη παράγραφος);

Μονάδες 4

Γ1. Η κυριαρχία της μηχανής σε όλους τους χώρους δράσης του ανθρώπου οδήγησε στην άνοδο του βιοτικού του επιπέδου. Ωστόσο, η ραγδαία αυτή τεχνική πρόοδος άλλαξε τους ρυθμούς της ζωής του προκαλώντας του άγχος.

Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να αναφερθείτε στις αρνητικές επιδράσεις του άγχους στους νέους και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή του.

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.1.** Ο Ε.Π. Παπανούτσος καταγράφει τις σκέψεις του για τον αγχώδη τρόπο ζωής του σημερινού ανθρώπου. Αρχικά, εικάζει πως ένας άνθρωπος του παρελθόντος θα απορούσε με τους ταχύτατους ρυθμούς ζωής της εποχής μας, οι οποίοι οφείλονται στην τελειοποίηση της μηχανής. Συγκρίνει τη εποχή της χειρωνακτικής εργασίας με τη σημερινή, όπου η ταχύτητα της μηχανής συνδυάζεται με τους αυξημένους ρυθμούς παραγωγής και κατανάλωσης. Συνεχίζοντας, χρεώνει τη βιασύνη του σημερινού ανθρώπου στην ανάγκη να εργαστεί σε περισσότερες από μια δουλειές, για να καλύψει τις υποχρεώσεις του. Ερμηνεύει, επίσης, τη βιασύνη του ανθρώπου όχι επειδή αποσκοπεί στην κάλυψη ψυχαγωγικών αναγκών αλλά επειδή άγχεται. Ολοκληρώνοντας, θεωρεί πως το άγχος φθείρει την ψυχή και αλλοτριώνει το άτομο ακόμη και από τον ίδιο του τον εαυτό. (116 λέξεις).
- B.1.** Αναφορά στο υψηλό κόστος ζωής, στη δημιουργία επίπλαστων καταναλωτικών αναγκών αλλά και στην ανάγκη να εξασφαλίσει ο σημερινός άνθρωπος μια στοιχειώδη μορφή ψυχαγωγίας ή, έστω, διασκέδασης. Έτσι, λαμβάνοντας ως δεδομένο την οικονομική κρίση, τα περιορισμένα έσοδα, τη γενιά «των επτακοσίων ευρώ», δικαιολογείται η τάση των ανθρώπων και ιδιαίτερα των νέων να εργάζονται υπερωριακά σε μια ή περισσότερες δουλειές.
- B.2.** Στην αρχή της παραγράφου χρησιμοποιείται η Σύγκριση – Αντίθεση, γιατί συγκρίνεται η χειρωνακτική εργασία με αυτή που επιτελείται με τη βοήθεια της μηχανής. Πιο συγκεκριμένα:
Διαρετέα Έννοια: ο τρόπος παραγωγής.
Διαρετική Βάση: ο χρόνος.
Πηλίκο Διαίρεσης: παρελθόν (θα απαιτούσε μέρες ολόκληρες και θα κόστιζε πανάκριβα) – παρόν (απαιτείται ελάχιστος χρόνος, στοιχίζει ελάχιστα).
Επίσης χρησιμοποιούνται παραδείγματα (π.χ. δαντέλα, χαλκογραφία, το σύνθημα «καταναλώστε ... φθηνότερα»).
- B.3.**
φανταστούμε: σκεφτούμε
γνώμη: άποψη
δουλεύει: εργάζεται
επαρκεί: φτάνει
σημερινού: τωρινού

γρήγορα ≠ αργά
επιταχύνουν ≠ επιβραδύνουν
λογική ≠ παράλογη
έξοδα ≠ έσοδα
πλούσιο ≠ φτωχό
- B.4.** «Για αυτό το λόγο ...»: εκφράζεται η σχέση της **αιτίας** – **αποτελέσματος**. Πιο συγκεκριμένα, στην προηγούμενη πρόταση αναφέρει πως το κόστος ζωής και ψυχαγωγίας έχει αυξηθεί (η αιτία) και στη συνέχεια καταγράφει το **αποτέλεσμα** ή το **συμπέρασμα** – «όλοι αναζητούν βοηθητικές εργασίες».
«Ωστόσο, το να συμπίσει» Εδώ εκφράζεται η σχέση **αντίθεσης** ανάμεσα στην έκτη παράγραφο, που μιλάει για την πίεση που ασκείται στον άνθρωπο να «τρέξει», να

βιαστεί, και στην έβδομη, που δικαιολογεί τη βιασύνη σε περιπτώσεις που έτσι εξασφαλίζεται χρόνος για μια πιο ποιοτική ζωή.

Γ.1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο

Τίτλος: «Τεχνική, πρόοδος και άγχος»

Εναλλακτικά: «Μην παίρνετε αγχολυτικά – βλάπτουν!»

Γλώσσα: Λογική, κυριολεκτική.

Ύφος: Οικείο, σοβαρό.

Ρηματικά πρόσωπα: Όλα, εκτός από β' ενικό.

Πρόλογος: Αναφορά στα αίτια του άγχους, καθημερινοί ρυθμοί ζωής, υποχρεώσεις, επιδόσεις στα μαθήματα.

Α' ερώτημα: Αρνητικές επιδράσεις του άγχους

- Δημιουργεί σύγχυση, απώλεια μνήμης, αμηχανία στους νέους.
- Πνευματική αδιαφορία, υπέρταση στο νευρικό σύστημα, παθολογικά προβλήματα, αδυναμία άρθρωσης λόγου και σκέψης.
- Απώλεια ατομικής συνείδησης, γίνονται έρμαιο διαφόρων καταστάσεων. Χρήση φαρμάκων, αγχολυτικών. Εγκατάλειψη της αγωνιστικότητας για τη ζωή. Σε ακραίες περιπτώσεις, αυτοκτονίες.
- Απομόνωση από το οικογενειακό – φιλικό περιβάλλον.

Β' ερώτημα: Τρόποι αντιμετώπισης

- Αλλαγή συμπεριφοράς οικογενειακού περιβάλλοντος – συμπαράσταση, στοργή, αγάπη.
- Αλλαγή στάσης του Σχολείου. Επιβάλλεται να σταματήσει η βαθμοθηρία, η χρησιμοθηρία, ο ακραίος ανταγωνισμός.
- Αλλαγή στάσης των μεγαλύτερων απέναντι στους νέους: αλληλεγγύη, κατανόηση, διάλογος, συγχώρεση.
- Αναθεώρηση του κοσμοειδώλου για τη ζωή: αποφυγή υπερκαταναλωτισμού, αναθεώρηση της στάσης απέναντι στον άνθρωπο και τα υλικά αγαθά.
- Ψυχαγωγία: ενασχόληση με τις Τέχνες, τον αθλητισμό, τα ταξίδια στη φύση.

Επίλογος: ανατοποθέτηση των αξιών της ζωής. Ευχή για επαναπροσδιορισμό της ρότας των νέων.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. Α΄ ΟΜΑΔΑΣ

2011

ΚΕΙΜΕΝΟ

Περιβάλλον και ρύπανση

Στη διάρκεια της παρουσίας του στη Γη, ο άνθρωπος θεώρησε το φυσικό περιβάλλον ως εχθρό που έπρεπε να υποτάξει, ως υπηρέτη που μπορούσε να χρησιμοποιήσει και ως τροφοδότη από τον οποίο εξαρτιόταν η επιβίωσή του. Έτσι, διαδοχικές γενιές ανθρώπων ασχολήθηκαν με την τιθάσευση¹ ορισμένων στοιχείων της φύσης, την προστασία από πλημμύρες, την αποξήρανση ελών, την εκχέρσωση δασών κ.ο.κ. [...]. Σε ορισμένους πολιτισμούς, όπως σε εκείνους των δυτικών χωρών, ο άνθρωπος ανέπτυξε μια εγωκεντρική νοοτροπία για το φυσικό περιβάλλον και, αντί να θεωρεί τον εαυτό του μέρος του περιβάλλοντος, πίστεψε ότι αυτός **υπερέχει** από όλα τα άλλα πλάσματα της Δημιουργίας και ότι η υπόλοιπη φύση έχει δημιουργηθεί για τη δική του χρήση και απόλαυση. [...]

Μέχρι τα τέλη περίπου της δεκαετίας 1960-70, οι διάφορες κοινωνίες, σαηγευμένες από το όραμα για ευμάρεια² και υλική απόλαυση που παρείχε η οικονομική ανάπτυξη, παρέβλεπαν τη βαθμιαία επιδείνωση του φυσικού περιβάλλοντος. Την αυξανόμενη ρύπανση των υδάτων και την ακαταλληλότητά τους για αναψυχή ή άλλες χρήσεις, τη βαθμιαία απώλεια της διαύγειας του ατμοσφαιρικού αέρα και τα αυξανόμενα αναπνευστικά προβλήματα και άλλες ενοχλήσεις που προκαλούσε η ατμοσφαιρική ρύπανση, καθώς και τις άλλες αρνητικές επιπτώσεις της ρύπανσης, τα θεωρούσαν συνήθως ως επουσιώδη ή ως απαραίτητη θυσία για την επίτευξη ενός πολύ σημαντικότερου στόχου, αυτού της οικονομικής ανάπτυξης. Η τελευταία πιστευόταν ότι θα εξασφάλιζε σε όλους μια ζωή άνεσης και ελεύθερου χρόνου, τη δυνατότητα απασχόλησης με πολιτιστικές δραστηριότητες, τη γενική εκπαίδευση των ενηλίκων, την άριστη ιατρική περίθαλψη κ.ά. Η στροφή προς τον καταναλωτικό τρόπο ζωής, που επικράτησε εδώ και μερικές δεκαετίες, ενθάρρυνε τον άνθρωπο να προσανατολίσει την προσοχή και τη δραστηριότητά του στο πώς να παράγει και να καταναλώνει όσο γίνεται περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες. Παράλληλα, η εκπληκτική επιστημονική πρόοδος, που έλαβε χώρα τις τελευταίες δεκαετίες, καλλιέργησε την πεποίθηση ότι η επιστήμη μπορεί να επιλύσει όλα τα προβλήματα, μεταξύ των οποίων και τα περιβαλλοντικά.

Στο μεταξύ, γινόταν σε μεγάλο βαθμό αλόγιστη χρήση του περιβάλλοντος, που οδήγησε σε δραματική υποβάθμισή του σε πολύ μεγάλες περιοχές της γης. Ο άνθρωπος απορροφημένος από το στόχο της αύξησης της υλικής ευμάρειας και θαμπωμένος από τα επιτεύγματα της επιστήμης, χωρίς να το αντιλαμβάνεται, πριόνιζε το δέντρο πάνω στο οποίο κάθεται και από τους καρπούς του οποίου εξαρτάται η συντήρησή του.

Η αφύπνιση του κόσμου και των κυβερνήσεων ήταν απότομη. Η δυσανασχέτηση για την καταστροφή του περιβάλλοντος φαίνεται ότι βρισκόταν σε λανθάνουσα κατάσταση για αρκετά χρόνια και συσσωρευόταν. Άρχισε να εκδηλώνεται σχεδόν ξαφνικά με εκρηκτικό ρυθμό, καθώς πολλαπλασιάζονταν οι ειδήσεις για διάφορες περιβαλλοντικές καταστροφές και συνειδητοποιήθηκε ότι οι ιδιότητες της φύσης, που οι οικονομολόγοι των περασμένων αιώνων αποκαλούσαν «πρωτογενείς και άφθαρτες», έχασαν σε μεγάλο βαθμό το δεύτερο από τα εν λόγω χαρακτηριστικά. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα το «φυσικό περιβάλλον» από αντικείμενο αδιαφορίας μετατράπηκε σε κρίσιμο θέμα. Τα φαινόμενα της καταστροφής του

1. τιθάσευση = έλεγχος, υποταγή

2. ευμάρεια = αφθονία υλικών αγαθών, άνεση, καλοπέραση

και του κοινωνικού και οικονομικού κόστους, που προκαλείται από αυτήν, βρέθηκαν ξαφνικά στο επίκεντρο των πολιτικών συζητήσεων. Για τις νεότερες ιδίως γενιές το «φυσικό περιβάλλον» άρχισε να αποτελεί νέο αντικείμενο λατρείας και νέα αφορμή για μαχητικές εκδηλώσεις. Διάφοροι, ειδικοί και μη, συμπεριφέρονται σαν προφήτες και προειδοποιούν ότι η ανθρωπότητα βαδίζει προς **βέβαιη** αυτοκαταστροφή και ότι ο homo sapiens³, παρόλο που μπόρεσε να προσαρμόσει τις εκάστοτε ανάγκες του στις συνθήκες, που επικρατούσαν κατά τις διάφορες φάσεις της μακράς παρουσίας του στη Γη, δε θα μπορούσε να εξακολουθήσει να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες γιατί αυτές **μεταβάλλονται** με εξαιρετικά γρήγορο ρυθμό.

Άρθρο από τον Τύπο σε διασκευή

ΘΕΜΑΤΑ

- A1.** Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (100-120 λέξεις).
Μονάδες 25
- B1.** Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου της τρίτης παραγράφου του κειμένου: «Ο άνθρωπος απορροφημένος ... συντήρησή του».
Μονάδες 15
- B2.** Ποιον τρόπο και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
Μονάδες 5
- B3.** **α)** Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: υπερέχει, απώλεια, ξαφνικά, βέβαιη, μεταβάλλονται. (Μονάδες 5)
β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: επιδείνωση, αυξανόμενη, επουσιώδη, ενθάρρυνε, πρόοδος. (Μονάδες 5)
Μονάδες 10
- B4.** Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την πρώτη παράγραφο.
Μονάδες 5
- Γ1.** Σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου, με θέμα την καταστροφή του περιβάλλοντος, έχεις οριστεί ως ομιλητής από το 15μελές μαθητικό συμβούλιο. Να εκθέσεις τις απόψεις σου για τους κινδύνους που απειλούν την υγεία του ανθρώπου εξαιτίας του προβλήματος αυτού και να προτείνεις τρόπους απόκτησης περιβαλλοντικής συνείδησης των νέων μέσα στη σχολική κοινότητα. (500-600 λέξεις)
Μονάδες 40

3. homo sapiens = σοφός άνθρωπος

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.1.** Το άρθρο αναφέρεται στην καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και ερμηνεύει τα αίτια αλλά και τα αποτελέσματά της. Αρχικά, καταγράφονται οι προσπάθειες των ανθρώπων να κυριαρχήσουν στη φύση και να την εκμεταλλευθούν. Στη συνέχεια, περιγράφεται η σταδιακή καταστροφή του περιβάλλοντος, στο βωμό της ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής, σε συνδυασμό με τη στροφή προς τα καταναλωτικά πρότυπα, και με αρωγό την αλματώδη ανάπτυξη της επιστήμης. Ταυτόχρονα, όμως, το πρόβλημα της καταστροφής του περιβάλλοντος επιδεινώθηκε, με αποτέλεσμα οι απλοί πολίτες αλλά και οι αρμόδιοι φορείς να βρεθούν απότομα αντιμέτωποι του. Το ζήτημα της περιβαλλοντικής καταστροφής απέκτησε οικονομική, πολιτική, αλλά και ιδεολογική διάσταση, ενώ αυξήθηκαν οι φωνές διαμαρτυρίας αλλά και οι καταστροφολογικές προσεγγίσεις.
- B.1.** Πράγματι, ο άνθρωπος, αποβλέποντας στην υλική ευμάρεια και θαμπωμένος από την ψευδή λάμψη των υλικών αγαθών, έστρεψε ολοκληρωτικά το ενδιαφέρον του στην αύξηση των υλικών με την αρωγή της τεχνολογικής προόδου. Έτσι, επαναπαυόταν και, ως άφρων πλούσιος, συγκέντρωνε και συγκεντρώνει υλικά αγαθά όσα μπορεί περισσότερο, με μόνο στόχο να ικανοποιήσει τις υλικές του ανάγκες. Μόνο, όμως, που δεν αντιλήφθηκε ότι, έτσι, υπονόμεινε την πραγματική του ευτυχία. Δεν κατάλαβε ότι, ασελώνοντας πάνω στη Φύση, η οποία είναι Μητέρα και Τροφός του, μείωνε τις δυνατότητες για μια καλύτερη ζωή. Καταστρέφει με οποιονδήποτε τρόπο τη Φύση με τα επιστημονικά επιτεύγματα, τα οποία στρέφονται εναντίον του.
- B.2.** Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την **επίκληση στη λογική**. Πιο συγκεκριμένα, τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί είναι το **επιχείρημα** (σειρά προτάσεων με χαρακτηριστική δομή: μία ή περισσότερες προτάσεις – προκείμενες χρησιμεύουν ως βάση για την αποδοχή μιας άλλης πρότασης – συμπέρασμα, η οποία ακολουθεί λογικά τις προκείμενες). Το επιχείρημα είναι ολόκληρη η παράγραφος «*Στη διάρκεια της παρουσίας του ... χρήση και απόλαυση*», με το οποίο προσπαθεί να αποδείξει πως ο άνθρωπος προσπάθησε να επιβληθεί και να υποτάξει τη φύση, για να την εκμεταλλευθεί αλλά και να επιβιώσει χάρη σε αυτήν. Επιπλέον, χρησιμοποιεί **τεκμήρια** (συγκεκριμένα στοιχεία που αναφέρονται σε μια ορισμένη εμπειρία [παραδείγματα, αλήθειες, γεγονότα, αυθεντίες, στατιστικά στοιχεία] και χρησιμοποιούνται από τον πομπό, για να υποστηρίξει τη θέση του). Ειδικότερα, χρησιμοποιεί **παραδείγματα** «*τιθάσωση στοιχείων της φύσης, προστασία από πλημμύρες, αποξήρανση ελών, εκχέρσωση δασών*» και **αλήθειες** «*εγωκεντρική νοοτροπία, πίστεψε ότι υπερέχει από όλα τα άλλα πλάσματα της Δημιουργίας...*»
- B.3.** **α)** υπερέχει: ξεχωρίζει, ξεπερνάει
απώλεια: χάσιμο
ξαφνικά: απότομα, αιφνιδίως
βέβαιη: σίγουρη, ασφαλής
μεταβάλλονται: μεταλλάσσονται, μεταμορφώνονται
- β)** επιδείνωση: βελτίωση
αυξανόμενη: μειούμενη
επουσιώδη: σημαντικά, αξιόλογα
ενθάρρυνε: αποθάρρυνε, απέτρεψε
πρόοδος: στασιμότητα, οπισθοδρόμηση

B.4. Ο άνθρωπος με την παρουσία του στη Γη υπερέβαλε εαυτόν, συμπεριφερόμενος αλαζονικά σε όλα τα άλλα πλάσματα της Δημιουργίας, πιστεύοντας ότι κυριαρχεί.

Γ.1. Επικοινωνιακό πλαίσιο: ομιλία σε ημερίδα στα πλαίσια του σχολείου, ως εκπρόσωπος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου.

Ύφος: σοβαρό αλλά και οικείο.

Ρηματικά πρόσωπα: όλα, εκτός από το β' ενικό.

Προσφώνηση: Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί καθηγητές, φίλες και φίλοι...

Πρόλογος: Αφορμή της ομιλίας το πυρηνικό ατύχημα στην Ιαπωνία. Σύντομη αναφορά σε παρόμοια γεγονότα που αφορούν τους κινδύνους που απορρέουν από την καταστροφή του περιβάλλοντος.

A' ερώτημα:

- Μόλυνση ατμόσφαιρας: καυσαέρια οικιών, συγκοινωνιακών μέσων, βιομηχανιών, φωτοχημικό και ραδιενεργό νέφος, φαινόμενο του «θερμοκηπίου», αύξηση υπεριώδους ακτινοβολίας, που προκαλούν αναπνευστικά προβλήματα, δερματοπάθειες, φυματίωση, δυσπλασίες.
- Ρύπανση εδάφους: κατάλοιπα βιομηχανιών, αστικά και βιομηχανικά απορρίμματα, ραδιενεργά απόβλητα, υπερβολική χρήση λιπασμάτων – φυτοφαρμάκων, που έχουν ως επακόλουθο σοβαρές και ανίατες ασθένειες.
- Καταστροφή δασών: υλοτόμηση, εκχέρσωση, εμπρησμοί. Μείωση του οξυγόνου, όξινη βροχή, αύξηση θερμοκρασίας, διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας και της τροφικής αλυσίδας.
- Ύδατα: απόβλητα εργοστασίων, λύματα οικισμών, πετρελαιοειδή. Μολυσμένες τροφές, ερημοποίηση. Ο επόμενος πόλεμος πιθανόν να διεξαχθεί για τη διεκδίκηση των υδάτινων πόρων.

B' Ερώτημα:

- Ουσιαστική διδασκαλία του μαθήματος της περιβαλλοντικής αγωγής από μικρή ηλικία, ώστε να αποκτήσουν οι νέοι υγιή περιβαλλοντική συνείδηση.
- Συμμετοχή σε προγράμματα εθελοντικής δράσης, υπό την αιγίδα του σχολείου, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, όπως η ανακύκλωση, ο καθαρισμός δασών, παραλιών, πλατειών.
- Έκδοση σχολικών εφημερίδων και φυλλαδίων με έμφαση σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον και την ευαισθητοποίηση ειδικότερα των νέων παιδιών.
- Ομιλίες, παρακολούθηση ενημερωτικών ταινιών, άντληση πληροφοριών από το Διαδίκτυο.
- Επισκέψεις σε περιβαλλοντικά πάρκα, συμμετοχή σε μορφές αγροτουρισμού.

Επίλογος:

Το περιβάλλον στο οποίο ζούμε δεν είναι δικό μας, αλλά το έχουμε ήδη κληροδοτήσει στα παιδιά μας. Επομένως, απαιτείται ο σεβασμός στη Μητέρα – Φύση και η προστασία της. Κάλεσμα για ενεργή συμμετοχή στη δένδροφύτευση που θα υλοποιηθεί το επόμενο σαββατοκύριακο με τη συνεργασία του σχολείου και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. Α΄ ΟΜΑΔΑΣ

2012

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΙ ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες με την ίδια λέξη, τη διεθνή σήμερα λέξη «λόγος», ονόμαζαν τη σκέψη και την ομιλία. Και τα δύο πάνε μαζί, όπως αναφέρει ο Πλάτωνας στο έργο του «Σοφιστής».

Δεν είναι καθόλου ύστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς εκφράζεται, πώς μιλεί και πώς γράφει. Εκείνος που έχει ξεκαθαρισμένες και τακτοποιημένες τις σκέψεις του εκφράζεται καθαρά και με τάξη, είτε για σοβαρά και δύσκολα πράγματα μιλεί, είτε γράφει για απλά και εύκολα θέματα της καθημερινής ζωής. Όσο και να προσπαθεί κανείς να κρύψει ή να καλύψει τα κενά των γνώσεών του, ο λόγος του τον αποκαλύπτει. Μια ξαφνική φράση ή μια περιπλεγμένη πρόταση θα τον προδώσει. Ότι προπάντων δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο, είναι η διανοητική φτώχεια, ή η αναφομοίωτη μάθηση. Ο κούφιος και παιδαριώδης λόγος (προφορικός ή γραπτός) τα φέρνει στην επιφάνεια.

Κακώς ισχυρίζονται οι θιγόμενοι ότι τους αδικούμε, όταν κρίνουμε τον εσωτερικό κόσμο τους από την εκφραστική τους πενία¹. «Τα έχω στο νου μου» λένε «αλλά δεν μπορώ να τα διατυπώσω, γιατί μου λείπει η πείρα ή το θάρρος». Το «αν και πώς» τα διατυπώνουν μαρτυρεί το «αν και πώς» τα έχουν στο νου τους. Δεν κινείται σε άλλο επίπεδο ο νους, και σε άλλο η γλώσσα. Του ίδιου ρολογιού δείχτες είναι και ο ένας και η άλλη.

Και τι χρειάζεται στον άνθρωπο, για να σκέπτεται και να εκφράζεται καθαρά και με τάξη; Το καλό εγκεφαλικό κύτταρο, θα απαντήσει ο ένας. Η καλή εκπαίδευση, θα ισχυριστεί ο άλλος. Η ταπεινή μου γνώμη είναι: και τα δύο. Ασφαλώς τα διανοητικά προσόντα, όπως και τις σωματικές ιδιότητες, τα οφείλουμε κατά κύριο λόγο στις βιολογικές καταβολές μας. Δεν αποδίδει όμως αυτό το φυσικό κεφάλαιο, εάν δεν αξιοποιηθεί με την καθοδήγηση και την άσκηση, με μία λέξη: με την αγωγή που θα δεχτούμε ή θα επιβάλλουμε στον εαυτό μας από τα τρυφερά μας χρόνια.

Εκείνοι που τα ρίχνουν όλα στην κληρονομικότητα, απαλείφουν αυθαίρετα έναν παράγοντα, που έχει αναμφισβήτητη και κάποτε αποφασιστική σημασία για τη διάπλαση² της προσωπικότητάς μας: τον παράγοντα «αγωγή» (ανατροφή, εκπαίδευση, άσκηση), που μας παρέχουν εκείνοι που μας ανέθρεψαν και μας εκπαίδευσαν, είτε πρόσωπα είναι αυτοί (γονιοί, δάσκαλοι, φίλοι) είτε απρόσωποι θεσμοί (διοίκηση, δικαιοσύνη, εκκλησία, σχολείο, επάγγελμα κ.λπ.).

Ε.Π. Παπανούτσου, 2003, *Οι δρόμοι της ζωής*, Εκδ. Νόηση, Αθήνα, σελ. 121-123 (Διασκευή)

¹ πενία = φτώχεια

² διάπλαση = διαμόρφωση

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (60-80 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: «Δεν είναι καθόλου άστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς εκφράζεται, πώς μιλεί και πώς γράφει».

Μονάδες 15

B2. Ποιον τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 5

B3. α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **εκφράζεται, θάρρος, κύριο, αποφασιστική, παρέχουν.** (Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **άστοχο, κρύνει, φτώχεια, σωματικές, φυσικό.** (Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την τελευταία παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 5

Γ1. Πολλές φορές οι νέοι χρησιμοποιούν ένα δικό τους, ξεχωριστό, τρόπο γλωσσικής επικοινωνίας. Σε ένα άρθρο (400-500 λέξεις), που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να διατυπώσετε τις απόψεις σας σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι νέοι χρησιμοποιούν με αυτόν τον τρόπο τη γλώσσα, καθώς και τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στην καλλιέργεια της γλώσσας των νέων σήμερα.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Ο Ε.Π. Παπανούτσος αποδεικνύει τη διττή σημασία της λέξης «λόγος». Αρχικά, υποστηρίζει ότι μέσω αυτού, είτε στη γραπτή του είτε στην προφορική του μορφή, καταδεικνύεται και ο πνευματικός κόσμος του ανθρώπου. Η κρίση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί άδικη, καθώς γλώσσα και νους συμπορεύονται. Εφόσον, όμως, η γλωσσική ικανότητα εξαρτάται όχι μόνο από βιολογικούς παράγοντες αλλά και από περιβαλλοντικούς, οι φορείς εκπαίδευσης οφείλουν, σύμφωνα με το συγγραφέα, να συμβάλουν στην ενίσχυσή της, παρέχοντας την κατάλληλη «αγωγή».
- B.1.** Στην καθημερινότητά μας αξιολογούμε την πνευματική συγκρότηση του συνομιλητή μας από τον τρόπο που σκέπτεται και εκφράζεται. Η σαφήνεια, η ακρίβεια στην έκφραση, η χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου, η προσεγμένη σύνταξη, ακόμη και η απλότητα του λεξιλογίου δείχνουν τη δύναμη της σκέψης του, και μας επιτρέπουν να εκφραστούμε θετικά γι' αυτόν. Αντίθετα, το συρρικνωμένο λεξιλόγιο, οι σολοικισμοί, και βαρβαρισμοί, η χρήση αρκτικόλεξων και χυδαίου λεξιλογίου, ο βερμπαλισμός είναι στοιχεία που μας οδηγούν σε αρνητικές κρίσεις για το συνομιλητή μας.
- B.2.** Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την **επίκληση στην αυθεντία**. Πιο συγκεκριμένα, στην προλογική παράγραφο καταγράφει τη θέση του «*Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες με την ίδια λέξη, τη διεθνή σήμερα λέξη «λόγος», ονόμαζαν τη σκέψη και την ομιλία.*». Στο υπόλοιπο κείμενο θα προσπαθήσει να αποδείξει αυτή τη θέση, ωστόσο, για να την ενισχύσει, επικαλείται την άποψη του Πλάτωνα από το «Σοφιστής», ο οποίος συμερίζεται την ταύτιση σκέψης και ομιλίας. Με αυτόν τον τρόπο ο Παπανούτσος δείχνει ότι κατέχει τη σχετική εργογραφία.
- B.3.** εκφράζεται = διατυπώνει
θάρρος = κουράγιο
κύριο = βασικό
αποφασιστική = καίρια
παρέχουν = προσφέρουν
- άστοχο ≠ επιτυχημένο
κρύψει ≠ φανερώσει
φτώχεια ≠ πλούτος
σωματικές ≠ πνευματικές
φυσικό ≠ κατασκευασμένο
- B.4.** «Η εκπαίδευση και οι φορείς της κρίσιμος παράγοντας για τη συγκρότηση της προσωπικότητάς μας»
- Γ.** **Επικοινωνιακό πλαίσιο:** άρθρο σε σχολική εφημερίδα.
Ύφος: οικείο αλλά και σοβαρό.
Γλώσσα: προσεγμένη, αναφορική, ίσως με συνυποδηλωτικές εξαιρέσεις.
Ρηματικά πρόσωπα: όλα, εκτός από β' ενικό.
- Τίτλος:** «Γλώσσα και νέου» ή εναλλακτικά «Τράτζικ...», «Δεν υπάρχει!!!» «**Μάχη για τη γλώσσα**»

Πρόλογος: Οι νέοι πολλές χρησιμοποιούν ένα δικό τους ξεχωριστό λεξιλόγιο για να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και όχι μόνο, με αποτέλεσμα να συρρικνώνεται η γλώσσα και να ρηχαίνει η σκέψη.

Α' ερώτημα: ΑΙΤΙΕΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ

- **Οικογένεια:** άγνοια - έλλειψη γνώσεων, που σχετίζεται με τον αναλφαβητισμό. Αδιαφορία, έλλειψη χρόνου λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων.
- **Σχολείο:** ακατάλληλες μέθοδοι γλωσσικής διδασκαλίας, αρχαιολατρία (το βάρος πέφτει στη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών, με αποτέλεσμα να παραγκωνίζεται η νεοελληνική γλώσσα). Παραμένουν νεκρά γλωσσικά στοιχεία της καθαρεύουσας. Απαξίωση του γλωσσικού μαθήματος, εξαιτίας της χρησιμοθηρικής προσέγγισης του σχολείου.
- **Κοινωνικός περίγυρος:** μιμητισμός, χάσμα γενεών, χρήση της αργκό, δηλωτική της προσπάθειας των νέων να ξεχωρίσουν, να εντυπωσιάσουν.
- **Μ.Μ.Ε. :** αφρόντιστη, ατημέλητη γλώσσα. Στη διαφήμιση χρησιμοποιούνται αρκτικόλεξα, νεολογισμοί, συνθηματικός λόγος, λογοπαίγνια. Ελλιπής γλωσσική κατάρτιση πολλών δημοσιογράφων.
- **Πολιτική:** συνθηματολογία, «ξύλινη» γλώσσα, ρητορεία, βερμπαλισμός, λαϊκισμός.
- **Η εποχή μας:** τεχνολογία: άκριτη υιοθέτηση ειδικών, ξενόφερτων όρων. Τρόπος διασκέδασης, ξενομανία.

Μεταβατική: επειδή όλα αυτά υποβαθμίζουν επικίνδυνα τη γλώσσα των νέων, είναι ανάγκη να ληφθούν μέτρα που να αποβλέπουν, αν όχι στη θεραπεία, τουλάχιστον στον περιορισμό του φαινομένου.

Β' ερώτημα: Παράγοντες που συμβάλλουν στην καλλιέργεια της γλώσσας.

- Αναβάθμιση της γλώσσας του οικογενειακού περιβάλλοντος με ανάγνωση βιβλίων και παρακολούθηση προβαλλόμενων ταινιών με περιεχόμενο ποιοτικά ανώτερο.
- Το σχολείο να δώσει άλλη διάσταση στα γλωσσικά μαθήματα αλλά και οι διδάσκοντες άλλων μαθημάτων να είναι προσεκτικοί στη χρήση της γλώσσας. Το μάθημα της γλωσσικής διδασκαλίας να γίνει ελκυστικό από εκπαιδευτικούς επιμορφωμένους, που σέβονται τη δουλειά τους μέσα στην τάξη.
- Να βρουν άλλους τρόπους προβολής, διάκρισης και εντυπωσιασμού οι νέοι, καλύτερης χρήσης της γλώσσας, με ανάγνωση βιβλίων, εκμάθηση λέξεων. Οι νέοι να επιλέγουν τις παρέες τους, τα στέκια τους, το λόγο τους, θέμα ατομικής προσπάθειας. Επιλογή γνήσιων μορφών ψυχαγωγίας.
- Τα Μ.Μ.Ε. να πάψουν να προβάλλουν προγράμματα χαμηλού πνευματικού και γλωσσικού επιπέδου.

Επίλογος: επειδή το πρόβλημα έχει τεράστιες επεκτάσεις επιβάλλεται ο νέος σε συνεργασία με τους άλλους φορείς να αναβαθμίσει το γλωσσικό τους επίπεδο για ωφέλεια δική του αλλά και της κοινωνίας στην οποία ζει.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. Α΄ ΟΜΑΔΑΣ

2012

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΙ ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες με την ίδια λέξη, τη διεθνή σήμερα λέξη «λόγος», ονόμαζαν τη σκέψη και την ομιλία. Και τα δύο πάνε μαζί, όπως αναφέρει ο Πλάτωνας στο έργο του «Σοφιστής».

Δεν είναι καθόλου ύστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς εκφράζεται, πώς μιλεί και πώς γράφει. Εκείνος που έχει ξεκαθαρισμένες και τακτοποιημένες τις σκέψεις του εκφράζεται καθαρά και με τάξη, είτε για σοβαρά και δύσκολα πράγματα μιλεί, είτε γράφει για απλά και εύκολα θέματα της καθημερινής ζωής. Όσο και να προσπαθεί κανείς να κρύψει ή να καλύψει τα κενά των γνώσεών του, ο λόγος του τον αποκαλύπτει. Μια ξαφνική φράση ή μια περιπλεγμένη πρόταση θα τον προδώσει. Ότι προπάντων δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο, είναι η διανοητική φτώχεια, ή η αναφομοίωτη μάθηση. Ο κούφιος και παιδαριώδης λόγος (προφορικός ή γραπτός) τα φέρνει στην επιφάνεια.

Κακώς ισχυρίζονται οι θιγόμενοι ότι τους αδικούμε, όταν κρίνουμε τον εσωτερικό κόσμο τους από την εκφραστική τους πενία¹. «Τα έχω στο νου μου» λένε «αλλά δεν μπορώ να τα διατυπώσω, γιατί μου λείπει η πείρα ή το θάρρος». Το «αν και πώς» τα διατυπώνουν μαρτυρεί το «αν και πώς» τα έχουν στο νου τους. Δεν κινείται σε άλλο επίπεδο ο νους, και σε άλλο η γλώσσα. Του ίδιου ρολογιού δείχτες είναι και ο ένας και η άλλη.

Και τι χρειάζεται στον άνθρωπο, για να σκέπτεται και να εκφράζεται καθαρά και με τάξη; Το καλό εγκεφαλικό κύτταρο, θα απαντήσει ο ένας. Η καλή εκπαίδευση, θα ισχυριστεί ο άλλος. Η ταπεινή μου γνώμη είναι: και τα δύο. Ασφαλώς τα διανοητικά προσόντα, όπως και τις σωματικές ιδιότητες, τα οφείλουμε κατά κύριο λόγο στις βιολογικές καταβολές μας. Δεν αποδίδει όμως αυτό το φυσικό κεφάλαιο, εάν δεν αξιοποιηθεί με την καθοδήγηση και την άσκηση, με μία λέξη: με την αγωγή που θα δεχτούμε ή θα επιβάλλουμε στον εαυτό μας από τα τρυφερά μας χρόνια.

Εκείνοι που τα ρίχνουν όλα στην κληρονομικότητα, απαλείφουν αυθαίρετα έναν παράγοντα, που έχει αναμφισβήτητη και κάποτε αποφασιστική σημασία για τη διάπλαση² της προσωπικότητάς μας: τον παράγοντα «αγωγή» (ανατροφή, εκπαίδευση, άσκηση), που μας παρέχουν εκείνοι που μας ανέθρεψαν και μας εκπαίδευσαν, είτε πρόσωπα είναι αυτοί (γονιοί, δάσκαλοι, φίλοι) είτε απρόσωποι θεσμοί (διοίκηση, δικαιοσύνη, εκκλησία, σχολείο, επάγγελμα κ.λπ.).

Ε.Π. Παπανούτσου, 2003, *Οι δρόμοι της ζωής*, Εκδ. Νόηση, Αθήνα, σελ. 121-123 (Διασκευή)

¹ πενία = φτώχεια

² διάπλαση = διαμόρφωση

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (60-80 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: «Δεν είναι καθόλου άστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς εκφράζεται, πώς μιλεί και πώς γράφει».

Μονάδες 15

B2. Ποιον τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 5

B3. α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **εκφράζεται, θάρρος, κύριο, αποφασιστική, παρέχουν.** (Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **άστοχο, κρύνει, φτώχεια, σωματικές, φυσικό.** (Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την τελευταία παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 5

Γ1. Πολλές φορές οι νέοι χρησιμοποιούν ένα δικό τους, ξεχωριστό, τρόπο γλωσσικής επικοινωνίας. Σε ένα άρθρο (400-500 λέξεις), που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να διατυπώσετε τις απόψεις σας σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι νέοι χρησιμοποιούν με αυτόν τον τρόπο τη γλώσσα, καθώς και τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στην καλλιέργεια της γλώσσας των νέων σήμερα.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Ο Ε.Π. Παπανούτσος αποδεικνύει τη διττή σημασία της λέξης «λόγος». Αρχικά, υποστηρίζει ότι μέσω αυτού, είτε στη γραπτή του είτε στην προφορική του μορφή, καταδεικνύεται και ο πνευματικός κόσμος του ανθρώπου. Η κρίση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί άδικη, καθώς γλώσσα και νους συμπορεύονται. Εφόσον, όμως, η γλωσσική ικανότητα εξαρτάται όχι μόνο από βιολογικούς παράγοντες αλλά και από περιβαλλοντικούς, οι φορείς εκπαίδευσης οφείλουν, σύμφωνα με το συγγραφέα, να συμβάλουν στην ενίσχυσή της, παρέχοντας την κατάλληλη «αγωγή».
- B.1.** Στην καθημερινότητά μας αξιολογούμε την πνευματική συγκρότηση του συνομιλητή μας από τον τρόπο που σκέπτεται και εκφράζεται. Η σαφήνεια, η ακρίβεια στην έκφραση, η χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου, η προσεγμένη σύνταξη, ακόμη και η απλότητα του λεξιλογίου δείχνουν τη δύναμη της σκέψης του, και μας επιτρέπουν να εκφραστούμε θετικά γι' αυτόν. Αντίθετα, το συρρικνωμένο λεξιλόγιο, οι σολοικισμοί, και βαρβαρισμοί, η χρήση αρκτικόλεξων και χυδαίου λεξιλογίου, ο βερμπαλισμός είναι στοιχεία που μας οδηγούν σε αρνητικές κρίσεις για το συνομιλητή μας.
- B.2.** Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την **επίκληση στην αυθεντία**. Πιο συγκεκριμένα, στην προλογική παράγραφο καταγράφει τη θέση του «*Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες με την ίδια λέξη, τη διεθνή σήμερα λέξη «λόγος», ονόμαζαν τη σκέψη και την ομιλία.*». Στο υπόλοιπο κείμενο θα προσπαθήσει να αποδείξει αυτή τη θέση, ωστόσο, για να την ενισχύσει, επικαλείται την άποψη του Πλάτωνα από το «Σοφιστής», ο οποίος συμερίζεται την ταύτιση σκέψης και ομιλίας. Με αυτόν τον τρόπο ο Παπανούτσος δείχνει ότι κατέχει τη σχετική εργογραφία.
- B.3.** εκφράζεται = διατυπώνει
θάρρος = κουράγιο
κύριο = βασικό
αποφασιστική = καίρια
παρέχουν = προσφέρουν
- άστοχο ≠ επιτυχημένο
κρύψει ≠ φανερώσει
φτώχεια ≠ πλούτος
σωματικές ≠ πνευματικές
φυσικό ≠ κατασκευασμένο
- B.4.** «Η εκπαίδευση και οι φορείς της κρίσιμος παράγοντας για τη συγκρότηση της προσωπικότητάς μας»
- Γ.** **Επικοινωνιακό πλαίσιο:** άρθρο σε σχολική εφημερίδα.
Ύφος: οικείο αλλά και σοβαρό.
Γλώσσα: προσεγμένη, αναφορική, ίσως με συνυποδηλωτικές εξαιρέσεις.
Ρηματικά πρόσωπα: όλα, εκτός από β' ενικό.
- Τίτλος:** «Γλώσσα και νέου» ή εναλλακτικά «Τράτζικ...», «Δεν υπάρχει!!!» «**Μάχη για τη γλώσσα**»

Πρόλογος: Οι νέοι πολλές χρησιμοποιούν ένα δικό τους ξεχωριστό λεξιλόγιο για να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και όχι μόνο, με αποτέλεσμα να συρρικνώνεται η γλώσσα και να ρηχαίνει η σκέψη.

Α' ερώτημα: ΑΙΤΙΕΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ

- **Οικογένεια:** άγνοια - έλλειψη γνώσεων, που σχετίζεται με τον αναλφαβητισμό. Αδιαφορία, έλλειψη χρόνου λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων.
- **Σχολείο:** ακατάλληλες μέθοδοι γλωσσικής διδασκαλίας, αρχαιολατρία (το βάρος πέφτει στη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών, με αποτέλεσμα να παραγκωνίζεται η νεοελληνική γλώσσα). Παραμένουν νεκρά γλωσσικά στοιχεία της καθαρεύουσας. Απαξίωση του γλωσσικού μαθήματος, εξαιτίας της χρησιμοθηρικής προσέγγισης του σχολείου.
- **Κοινωνικός περίγυρος:** μιμητισμός, χάσμα γενεών, χρήση της αργκό, δηλωτική της προσπάθειας των νέων να ξεχωρίσουν, να εντυπωσιάσουν.
- **Μ.Μ.Ε. :** αφρόντιστη, ατημέλητη γλώσσα. Στη διαφήμιση χρησιμοποιούνται αρκτικόλεξα, νεολογισμοί, συνθηματικός λόγος, λογοπαίγνια. Ελλιπής γλωσσική κατάρτιση πολλών δημοσιογράφων.
- **Πολιτική:** συνθηματολογία, «ξύλινη» γλώσσα, ρητορεία, βερμπαλισμός, λαϊκισμός.
- **Η εποχή μας:** τεχνολογία: άκριτη υιοθέτηση ειδικών, ξενόφερτων όρων. Τρόπος διασκέδασης, ξενομανία.

Μεταβατική: επειδή όλα αυτά υποβαθμίζουν επικίνδυνα τη γλώσσα των νέων, είναι ανάγκη να ληφθούν μέτρα που να αποβλέπουν, αν όχι στη θεραπεία, τουλάχιστον στον περιορισμό του φαινομένου.

Β' ερώτημα: Παράγοντες που συμβάλλουν στην καλλιέργεια της γλώσσας.

- Αναβάθμιση της γλώσσας του οικογενειακού περιβάλλοντος με ανάγνωση βιβλίων και παρακολούθηση προβαλλόμενων ταινιών με περιεχόμενο ποιοτικά ανώτερο.
- Το σχολείο να δώσει άλλη διάσταση στα γλωσσικά μαθήματα αλλά και οι διδάσκοντες άλλων μαθημάτων να είναι προσεκτικοί στη χρήση της γλώσσας. Το μάθημα της γλωσσικής διδασκαλίας να γίνει ελκυστικό από εκπαιδευτικούς επιμορφωμένους, που σέβονται τη δουλειά τους μέσα στην τάξη.
- Να βρουν άλλους τρόπους προβολής, διάκρισης και εντυπωσιασμού οι νέοι, καλύτερης χρήσης της γλώσσας, με ανάγνωση βιβλίων, εκμάθηση λέξεων. Οι νέοι να επιλέγουν τις παρέες τους, τα στέκια τους, το λόγο τους, θέμα ατομικής προσπάθειας. Επιλογή γνήσιων μορφών ψυχαγωγίας.
- Τα Μ.Μ.Ε. να πάψουν να προβάλλουν προγράμματα χαμηλού πνευματικού και γλωσσικού επιπέδου.

Επίλογος: επειδή το πρόβλημα έχει τεράστιες επεκτάσεις επιβάλλεται ο νέος σε συνεργασία με τους άλλους φορείς να αναβαθμίσει το γλωσσικό τους επίπεδο για ωφέλεια δική του αλλά και της κοινωνίας στην οποία ζει.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΠΕΜΠΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΗΜΕΡΗΣΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ένα σημαντικό πρόβλημα του καιρού μας είναι η μεγάλη αύξηση της εγκληματικότητας, ιδίως των νέων. Σε σημαντικό βαθμό οφείλεται στην έλλειψη υγιούς οικογενειακού περιβάλλοντος, στην απουσία διαπαιδαγώγησης και παραδείγματος που να εμπνέει πίστη στις ηθικές αξίες και να τους δίνει υγιείς στόχους και ιδανικά, στην ανεργία, στη χρήση ναρκωτικών και στην έκθεση σε μια υποκουλτούρα βίας, μέσα από τον κινηματογράφο και την τηλεόραση. [...] 1

Η αύξηση της εγκληματικότητας και παραβατικότητας των νέων έχει επιβεβαιωθεί σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπως μαρτυρούν στοιχεία στατιστικών ερευνών και μελετών. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού στο περιοδικό Time χαρακτηριστικά αναφέρεται: «[...] Πρέπει να αναρωτηθούμε τι θα κάνουμε εμείς η ενήλικη κοινότητα; Ναι, η βιομηχανία της ψυχαγωγίας πρέπει να σταματήσει "να πουλάει βία" στα παιδιά. Ναι, η βιομηχανία όπλων πρέπει να σταματήσει ν' αγωνίζεται να κάνει τα όπλα προσιτά σε όλους. Ναι, οι πολιτικοί χρειάζεται να δουν αυτά τα θέματα με μία ειλικρινή και διακομματική προσπάθεια και όχι απλά ως μέσα αντιπαράθεσης στις κομματικές εκστρατείες. Και ναι, τα ΜΜΕ πρέπει να κάνουν περισσότερο από το να χρησιμοποιούν τις τραγωδίες για εντυπωσιακούς τίτλους. Αλλά και τι μερίδιο ευθύνης θ' αναλάβουμε εμείς τα άτομα;»

Κοινωνιολόγοι και ψυχολόγοι καλούνται να ερμηνεύσουν το φαινόμενο αναζητώντας τα αίτια της εγκληματικότητας. [...] Γάλλοι κοινωνιολόγοι που ερεύνησαν το πρόβλημα της βίας στα σχολεία, επισημαίνουν ότι η λύση πρέπει ν' αναζητηθεί στην «αποκατάσταση της λειτουργίας των θεσμών» και όχι τόσο στα μέτρα επιτήρησης. Βασικές αιτίες θεωρούνται: τα οικονομικά προβλήματα, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ανασφάλεια στον τομέα της εργασίας και οι ολοένα διογκούμενες ανισότητες.

Ιωάννης Π. Τσαχαγέας, 2006, «Η ανθρωπότητα σε κρίση θεσμών και αξιών», Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα (Διασκευή).

1. Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80 -100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: «Ναι, η βιομηχανία της ψυχαγωγίας πρέπει να σταματήσει "να πουλάει βία" στα παιδιά».

Μονάδες 10

B2. α. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «Ένα σημαντικό ... τηλεόραση» και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μον. 4)

β. Να γράψετε τα δομικά μέρη της ίδιας παραγράφου.

(Μον. 6)

Μονάδες 10

B3. α. Να γράψετε από ένα ανώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: σημαντικό, απουσία, ενήλικη, σταματήσει, ανασφάλεια.

(Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: πίστη, στόχους, αναφέρεται, μερίδιο, ερμηνεύσουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης (εισαγωγικά) στις παρακάτω περιπτώσεις:

- «Πρέπει να αναρωτηθούμε ... εμείς τα άτομα;»,
- «να πουλάει βία».

(Μον. 2)

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία έκφραση με μεταφορική σημασία.

(Μον. 3)

Μονάδες 5

Γ1. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να αναφέρετε μορφές ενδοσχολικής βίας που γνωρίζετε και να προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το κείμενο αναφέρεται στην εγκληματικότητα των νέων. (Θέμα του κειμένου) Αρχικά, σημειώνεται ότι για την άνοδο της νεανικής εγκληματικότητας που αποδεικνύεται και στατιστικά στην Ευρώπη, ευθύνονται το ακατάλληλο οικογενειακό κλίμα, η έλλειψη ανατροφής με ηθικά ιδεώδη, η ανεργία, η χρήση ναρκωτικών ουσιών και η προβολή βίας από τα Μέσα Ενημέρωσης (1η+ 2η) Ακόμα, τονίζεται ότι για να αντιμετωπιστεί πρέπει να μην την προβάλλουν τα μέσα ψυχαγωγίας, να περιοριστεί η παραγωγή όπλων, να συνεργαστούν οι παρατάξεις, να δραστηριοποιηθούν τα Μέσα Ενημέρωσης (3η) και να εξυγιανθεί η λειτουργία των θεσμών. (4η) Τέλος, υπογραμμίζεται ότι αίτια αποτελούν οι οικονομικές δυσχέρειες, η περιθωριοποίηση, η επαγγελματική αβεβαιότητα και οι εντεινόμενες ανισότητες.(4η)

B.1. Αποτελεί γεγονός ότι η ψυχαγωγία επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την σκέψη και την βούληση των ανθρώπων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους ανθρώπους που είναι παιδικής ηλικίας. Επίσης, είναι γεγονός ότι η βία προβάλλεται έντονα στην ψυχαγωγία με αποτέλεσμα να ωθούνται πολλά παιδιά προς αυτήν. Επομένως, αν η βία ελαττωθεί στην ψυχαγωγία, τότε πολλά παιδιά δεν θα εξοικειώνονται με αυτήν και θα την αποστρέφονται.

B.2. α) Αιτιολόγηση :Στην παράγραφο αιτιολογείται η ανάπτυξη της βίας.(Ένα σημαντικό πρόβλημα του καιρού μας είναι η μεγάλη αύξηση της εγκληματικότητας,ιδίως των νέων Σε σημαντικό βαθμό οφείλεται στην έλλειψη υγιούς οικογενειακού περιβάλλοντος, στην απουσία διαπαιδαγώγησης ...μέσα από τον κινηματογράφο και την τηλεόραση.)

β)Θεματική Περίοδος: Ένα σημαντικό πρόβλημα...ιδίως των νέων.

Λεπτομέρειες: Σε σημαντικό βαθμό.....τηλεόραση.

Κατακλείδα: Δεν υπάρχει.

B.3. α) σημαντικό: ασήμαντο/ απουσία: παρουσία/ ενήλικη: ανήλικη/ σταματήσει: συνεχίσει/ ανασφάλεια: ασφάλεια β) πίστη: εμπιστοσύνη/ στόχους: σκοπούς/αναφέρεται: σημειώνεται/ μερίδιο: ποσοστό, τμήμα, μέρος/ ερμηνεύσουν: εξηγήσουν

B.4. α) «Πρέπει να αναρωτηθούμε...άτομα;» : Παραπομπή σε κείμενο/ απόσπασμα κειμένου. «να πουλάει βία»:Μεταφορική χρήση του λόγου/ Παρουσίαση αδόκιμης- προφορικής φράσης.

β) υγιείς στόχους και ιδανικά

Γ.

ΤΙΤΛΟΣ: ΒΙΑ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: (Αντιθετικός)=>Αναφορά στον ρόλο του σχολείου και περιγραφή της μαθητικής ζωής.

Επισημάνση της ύπαρξης του προβλήματος ενδοσχολικής βίας που αναιρεί τους στόχους του σχολείου.

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ: ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ Α΄: Μορφές ενδοσχολικής βίας.

-Λεκτική: Προσβολές, εξύβριση.

- Σωματική: Άσκηση σωματικής βίας, κακοποίηση.

- Ψυχολογική: Περιθωριοποίηση, διαπόμπευση.

- Σεξουαλική κακοποίηση

Ιδιαίτερη αναφορά στην αρνητική συμβολή του διαδικτύου.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ Β΄: Τρόποι αντιμετώπισης.

-Επικοινωνία με το διδακτικό προσωπικό αλλά και με εξειδικευμένους ψυχολόγους.

-Συνεργασία γονέων και καθηγητών.

-Ενημέρωση των μαθητών για την έκταση και την υφή του προβλήματος.

- Επιτήρηση των χώρων του σχολείου.

-Επέμβαση με δραστηριότητες διαφόρων ειδών των κρατικών φορέων.

- Γενικότερη προσπάθεια για: α)Αποφόρτιση του σχολικού άγχους

β)Περιορισμού της

προβολής της βίας από τα Μ.Μ.Ε. γ)Περιορισμού του χάσματος των γενεών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Ανακεφαλαίωση- συμπέρασμα: Ανησυχητικό πρόβλημα που εκδηλώνεται με ένταση και

ποικιλομορφία.

Προτροπή για τη επίτευξη της ιδεατής έκβασης: Ανάγκη δραστηριοποίησης όλων των

εμπλεκόμενων φορέων στην εκπαιδευτική διαδικασία και ιδίως των νέων, προκειμένου το σχολείο να καταστεί χώρος διαπαιδαγώγησης, προβολής ανθρωπιστικών αξιών και αρμονικής συνύπαρξης.

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΡΙΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών. Παράλληλα, ένα ήπιο κλίμα και η διαύγεια του φωτός αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά αυτά και καθιστούν τη χώρα μας μοναδική. [...] ¹

Φαίνεται, όμως, ότι τον τόπο μας δεν τον αγαπούμε, αν και υμνούμε τις ομορφιές του και τονίζουμε τις πολλές του χάρες. Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει. Τον τόπο μας τον θεωρούμε στρέμματα προς εκμετάλλευση, δάση προς οικοπεδοποίηση, ακρογιαλιές για ιδιωτικό όφελος. [...] ¹

Υπάρχει μια σημαντική αλλοίωση του ελληνικού περιβάλλοντος, που συντελείται σιωπηλά, ύπουλα. Μόνος στόχος η τουριστική ανάπτυξη, που σαν επιδημία απαξιώνει τις ωραίες γωνιές της πατρίδας και εξουθενώνει τοπία και ανθρώπους.

Βασική αιτία του φαινομένου υπήρξε η αλόγιστη επιδίωξη του αριθμού των τουριστών, σε βάρος της ποιότητάς τους. Έτσι, μοναδικά τοπία ενταφιάζονται στο μπετόν και παραδίδονται στην ευτέλεια ² και το κέρδος. Όσο για τους «τουρίστες», λίγοι ενδιαφέρονται για την ελληνική ιδιαιτερότητα. Είναι μάζες μετακινούμενες, που ψάχνουν τον πλαστικό ήλιο και τη φτήνια, ενώ προσθέτουν το δικό τους άχρωμο βλέμμα στις ήδη άχρωμες τουριστικές περιοχές.

¹ Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

² ευτέλεια = κατώτερη ποιότητα

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση, οι ξένοι τουρίστες καλούνται να ζήσουν τον «μύθο της Ελλάδας». Η Ελλάδα, ωστόσο, ζει τον μύθο της. Μόνον που ο μύθος έχει ξεθωριάσει: το τουριστικό «εισόδημα» δεν ακολουθεί την ίδια αυξητική πορεία, η φθηνή μαζικότητα οδηγεί διαρκώς καινούργιες περιοχές στην απαξίωση. Τους καλοκαιρινούς μήνες **επικρατεί** η ασυδοσία και ο υπερπληθυσμός. Τον χειμώνα, αντίθετα, τα ίδια τοπία μοιάζουν βομβαρδισμένα, έρημα από ζωή και **πραγματικές** προοπτικές. [...]¹

Οι ευθύνες για την τουριστική υποβάθμιση της χώρας μπορούν να αποδοθούν στην πολιτική εξουσία, σε συμφέροντα μεγάλα και μικρότερα, αλλά και σε όλους εμάς, παθητικούς αποδέκτες της κατάστασης. [...]¹

Υπάρχουν, όμως, και οι άλλοι, όσοι με επιμονή και αγάπη δίδουν συχνά άνισες μάχες για να κατακτήσουν μια σπιθαμή μνήμης, ένα μέτρο αξιοπρέπειας του τόπου: περιβαλλοντικές οργανώσεις και σωματεία πολιτιστικά, πολίτες μοναχικοί και εκπρόσωποι περιοχών που καταστρέφονται, διανοούμενοι, αλλά και δημόσιοι λειτουργοί, απλοί άνθρωποι, αλλά και ονόματα με κύρος. Όποια και αν είναι, όμως, η ταυτότητά τους, το γεγονός είναι ότι αυτοί πληθύνονται. Υπάρχει, λοιπόν, μια μικρή ελπίδα ότι ίσως κυριαρχήσουν κάποτε και επιδιώξουν την ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης.

Γιώργος Γραμματικάκης, «Ένας αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής», σελ. 187-193, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013 (Διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80 -100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: *Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει.*

Μονάδες 10

B2. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου: « Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση... έρημα αποζωή και πραγματικές προοπτικές». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B3. α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: **σπουδαίων, αλλοίωση, συντελείται, επικρατεί, πραγματικές.**

(Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: απέραντη, σιωπηλά, αλόγιστη, υποβάθμιση, επιδιώξουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο εκφράσεις με μεταφορική σημασία και μία με κυριολεκτική.

(Μον. 3)

β. Να μετατρέψετε τη σύνταξη στην παρακάτω πρόταση από ενεργητική σε παθητική: «Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών»

(Μον. 2)

Μονάδες 5

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- Γ. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων, που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας α) να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τα οφέλη του τουρισμού και β) να αναφερθείτε στα αρνητικά αποτελέσματα της υπερβολικής τουριστικής ανάπτυξης στη σύγχρονη εποχή.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2015

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α.

Το κείμενο πραγματεύεται τη φθορά που έχει υποστεί το ελληνικό τοπίο εξαιτίας του τουρισμού. Αρχικά, ο συγγραφέας διαπιστώνει ότι παρ' όλο που οι Έλληνες αναγνωρίζουν την ομορφιά της Ελλάδας, στην πράξη την απαξιώνουν και συντελούν στην αλλοίωσή της. Στη συνέχεια, εντοπίζει ως βασική αιτία του προβλήματος την εμπορευματοποίηση του τουρισμού που στοχεύει στο εύκολο κέρδος από τις μάζες των τουριστών. Επίσης, αναγνωρίζει την αδιαφορία των τουριστών για το φυσικό τοπίο και την επιδίωξή τους για οικονομικές διακοπές. Εστιάζει στην αντίθεση που επικρατεί κατά τη θερινή και χειμερινή περίοδο στα τουριστικά μέρη, όπου παρατηρείται υπερπληθυσμός ή ερημοποίηση αντίστοιχα. Επιπλέον, τονίζει πως ο τουρισμός έχει υποβαθμιστεί λόγω και πολιτικών και οικονομικών και ατομικών ευθυνών. Κλείνοντας, ο συγγραφέας υποστηρίζει πως υπάρχει ελπίδα η ισχύουσα κατάσταση να αλλάξει χάρη στη συμβολή πολλών και διαφορετικών φορέων, τόσο συλλογικά, όσο και ατομικά.

ΘΕΜΑ Β1.

Οι σύγχρονοι άνθρωποι εντυπωσιάζονται από την ψευδολογία, τα υπερβολικά λόγια και εθελουφλούν απέναντι στην αλήθεια. Εμφανίζουν την τάση να αρέσκονται σε συμπεριφορές που δεν φανερώνουν την πραγματικότητα και εσκεμμένα πολλές φορές δεν την αντιμετωπίζουν, αφού η αλήθεια θα αποκαλύψει αυτό που πραγματικά ισχύει και ούσα σκληρή, θα διαψεύσει τις προσδοκίες τους και θα τους απογοητεύσει. Είναι λοιπόν, περισσότερο επιρρεπείς στα ψεύτικα και βαρύγδουπα λόγια και απομακρύνονται από το αληθινό που εμφανίζει τα ελαττώματα και τις πραγματικές αδυναμίες τους.

ΘΕΜΑ Β2.

Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Αρχικά εντοπίζουμε τη μέθοδο της *σύγκρισης-αντίθεσης* (διάρθρωτικές λέξεις: «ωστόσο», «αντίθετα»). Ο συγγραφέας παρουσιάζει από τη μία τη μορφή μαζικότητας που έχει λάβει ο τουρισμός στη χώρα μας τους καλοκαιρινούς μήνες και από την άλλη περιγράφει την «ερημοποίηση» των τουριστικών περιοχών κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Επίσης, μπορούμε να διακρίνουμε και τη μέθοδο της *απολόγησης* στο σημείο που εντοπίζει τους λόγους για τους οποίους ο «μύθος της Ελλάδας έχει ξεθωριάσει». Το αποδίδει στη μείωση του «τουριστικού εισοδήματος» και στη «φθηνή μαζικότητα». Βεβαίως αυτά θα μπορούσαν να θεωρηθούν και ως παραδείγματα που τεκμηριώνουν ότι «ο μύθος ξεθωριάσε». Αξίζει να τονιστεί ότι στο σημείο: «η φθηνή μαζικότητα οδηγεί διαρκώς καινούριες περιοχές στην απαξίωση» ενυπάρχει και η μέθοδος του *αιτίου-αποτελέσματος* παρ' όλο που δεν κυριαρχεί σε ολόκληρη την παράγραφο. Χαρακτηριστική λέξη είναι το ρήμα «οδηγεί» που υποδηλώνει ότι έπεται το αποτέλεσμα και προηγείται η αιτία.

ΘΕΜΑ Β3.α.

σπουδαίων = σημαντικών, αξιοσημείωτων

αλλοίωση = φθορά, καταστροφή

συντελείται = γίνεται, πραγματοποιείται

επικρατεί = κυριαρχεί

πραγματικές = ρεαλιστικές

ΘΕΜΑ Β3.β.

απέραντη ≠ πεπερασμένη

σιωπηλά ≠ ηχηρά

αλόγιστη ≠ έλλογη

υποβάθμιση ≠ αναβάθμιση

επιδιώξουν ≠ αδιαφορήσουν

ΘΕΜΑ Β4.α.

«πλαστικό ήλιο»: μεταφορική σημασία (4^η παράγραφος)

«μια σπιθαμή μνήμης»: μεταφορική σημασία (7^η παράγραφος)

«Φαίνεται, όμως, ότι... πολλές του χάρες»: κυριολεκτική σημασία (2^η παράγραφος)

ΘΕΜΑ Β4.Β.

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την ποικιλία του τοπίου και (από) μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών.

ΘΕΜΑ Γ.

Τίτλος: Η θετική και αρνητική όψη της τουριστικής ανάπτυξης

α) ερώτημα: Οφέλη τουρισμού

- Αναπτύσσεται η οικονομία με την εισροή ξένου συναλλάγματος και την ανάπτυξη τομέων όπως του εμπορίου, της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας.
- Καταπολεμάται η ανεργία λόγω της ανάπτυξης σύγχρονων τουριστικών συγκροτημάτων, όπου βρίσκει εργασία ένα πλήθος ατόμων.
- Δημιουργούνται έργα υποδομής (δρόμοι, λιμάνια, κ.α.) με αποτέλεσμα την τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και την προσέλκυση επενδύσεων.
- Βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού.
- Περιορίζεται το φαινόμενο της αστυφιλίας και αναζωογονείται η επαρχία. Οι νέοι παραμένουν στον τόπο τους αφού μπορούν να ικανοποιήσουν όλες τις ανάγκες τους.
- Προβάλλεται ο ελληνικός πολιτισμός στο εξωτερικό, αφού οι τουρίστες μετατρέπονται σε πρεσβευτές του στην πατρίδα τους. Έτσι, ενισχύεται διεθνώς η θέση της Ελλάδας.
- Εξελισσεται ο σύγχρονος ελληνικός πολιτισμός μέσω των επιρροών (πολιτιστικών, πνευματικών) που δέχεται.
- Εδραιώνεται η παγκόσμια ειρήνη αφού καταπολεμούνται οι παράγοντες που την κλονίζουν (άγνοια, προκαταλήψεις).

β) ερώτημα: Αρνητικά τουρισμού

- Αλλοιώνεται το φυσικό περιβάλλον με την κατασκευή τεράστιων τουριστικών εγκαταστάσεων και καταστρέφεται το οικοσύστημα.
- Αυξάνεται το κόστος ζωής και παρατηρείται άνοδος των τιμών των αγαθών, γεγονός που ανακόπτει τον εσωτερικό τουρισμό.
- Επιδεινώνεται το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο αφού τα έσοδα του κράτους περιορίζονται συνήθως στο τουριστικό συνάλλαγμα.
- Εμφανίζονται φαινόμενα κερδοσκοπίας και εκμετάλλευσης των τουριστών που δυσφημίζουν τη χώρα στο εξωτερικό.
- Φθείρονται τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων που μέσα σε λίγα χρόνια πέρασαν από τον τουριστικό στην ασυδοσία και την ηθική παραλυσία.
- Εντείνεται η ξενομανία με αποτέλεσμα να υποτιμάται η αξία των πολιτιστικών παραδόσεων και να υιοθετούνται κατώτερες αξίες ξένων πολιτισμών. Ο πιθηκισμός αυτός προκαλεί την αλλαγή της νοοτροπίας των Ελλήνων, του τρόπου ζωής, διατροφής, ένδυσης και ψυχαγωγίας. Επομένως, αυξάνεται ο κίνδυνος αφελληνισμού.
- Πλήττει η ελληνική γλώσσα που σιγά-σιγά υποκαθίσταται από μία «τουριστική» γλώσσα που δεν είναι παρά μία συρραφή αγγλικών, γαλλικών, γερμανικών λέξεων.
- Καταστρέφονται οι παραδοσιακοί οικισμοί και βιάζεται η εγχώρια αρχιτεκτονική.
- Βιομηχανοποιείται και φθείρεται η λαϊκή τέχνη.
- Οξύνονται τα φαινόμενα κοινωνικής παθολογίας κυρίως από την προσέλευση τουριστών αμφιβόλου ηθικής στάθμης.